SĂLCIILE

ALGERNON BLACKWOOD

SĂLCIILE

ALGERNON BLACKWOOD

SăLCIILE

ALGERNON BLACKWOOD

Sălciile

Algernon Blackwood

(1907)

I

În aval de Viena, dar cu mult înainte de a ajunge la Budapesta, Dunărea parcurge o regiune aparte de dezolare și pustietate unde apele sale, ieșind din albia principală, se împrăștie în toate direcțiile și devin pe kilometri întregi o veritabilă mlaștină acoperită de o mare vastă de tufe mici de salcie. Pe hărțile mari, această zonă pustie e redată într-un albastru spălăcit care pălește pe măsură ce se îndepărtează de matcă, iar peste acest fundal poate fi văzut cu litere mari, spațiate cuvântul *Sümpfe* care înseamnă smârcuri.

În vremuri de inundații, această arie întinsă de nisip, de prunduri și de insulițe năpădite de sălcii e aproape înghițită de ape, dar în restul timpului tufișurile se apleacă și foșnesc în bătaia vântului, cu frunzele argintii în soare, ca o câmpie etern mișcătoare de o frumusețe bulversantă. Aceste sălcii nu ating niciodată demnitatea copacilor, nu au trunchiuri rigide, rămân niște tufe umile cu coroana rotunjită și profilul delicat, se leagănă pe tulpini subțiri ce răspund la cea mai ușoară adiere; fiind mlădioase ca iarba și într-o continuă unduire dau oarecum iluzia că întreaga câmpie se mișcă și prinde viață. Căci vântul stârnește și prăvălește peste toată întinderea valuri de frunze, iar nu de apă, revărsări verzi, tot ca pe mare, și pe urmă, argintate, de îndată ce ramurile se ridică și se dau peste cap în lumina soarelui.

Bucuroasă să scape de constrângerea malurilor nestrămutate, Dunărea hoinărește după bunul plac într-o rețea complicată de meandre; printre insule, apele se rostogolesc cu un ropot asurzitor în largi albii creând vâltori, vârtejuri și repezișuri înspumate; mușcă din malurile nisipoase, cară bucăți smulse de țărm și mănunchiuri de salcie; formează nenumărate insule noi ce-și schimbă zilnic mărimea și forma, și nu cunosc, în cel mai bun caz, decât o existență efemeră ce se șterge de la prima inundație.

Pentru a fi preciși, această parte fascinantă din viața râului începe curând după Pressburg,[1] iar noi, în canoele nostru canadian, echipați cu cort de campanie și tigaie, am ajuns acolo în perioada viiturilor, pe la mijlocul lui iulie. În aceeași dimineață, pe când cerul se înroșea înainte de răsărit, am traversat iute Viena încă adormită, iar după câteva ore orașul nu mai apărea la orizont decât ca o fâșie de fum peste colinele azurii ale Pădurii Vieneze; am luat micul dejun în aval de Fischeramend, sub un pâlc de mesteceni care vâjâiau în vânt; apoi antrenați de curentul rapid am depășit Orth, Hainburg, Petronell (vechiul Carnutum din timpul lui Marcus Aurelius), am trecut pe sub

înălțimile sumbre de la Theben, pe un pinten al Carpaților unde March[2] descinde pe furiș din stânga și se traversează frontiera dintre Austria și Ungaria.

Călătorind cu douăsprezece kilometri la oră, intrasem binișor în Ungaria, iar apele mâloase – semn clar de inundație – ne-au împotmolit în mai multe straturi de pietriș și ne-au învârtit ca pe un dop de plută într-o sumedenie de bulboane iscate subit înainte ca noi să zărim pe cer siluetele turnurile din Pressburg (numit în maghiară Pozsóny); apoi canoele a sărit ca un cal nărăvaș, a zburat cu toată viteza pe lângă zidurile cenușii, a trecut cu bine peste lanțul scufundat al feribotului *Fliegende Brücke*, a virat brusc la stânga și învăluit în spuma galbenă a plonjat în acel ținut sălbatic de insule, bancuri de nisip și terenuri mlăștinoase – tărâmul sălciilor.

Schimbarea s-a produs dintr-odată, ca atunci când un bioscop trece fără avertisment de la o serie de instantanee cu străzile unui oraș la panorame cu lacuri și păduri. Pătrundeam aproape zburând în această zonă dezolantă și după nici jumătate de oră nu se mai zăreau nici ambarcațiuni, nici colibe de pescari, nici acoperișuri roșii și niciun alt semn de prezență umană sau de civilizație. Sentimentul de a fi departe de umanitate, izolarea absolută, fascinația acestei lumi singulare de sălcii, de curenți și de ape a aruncat instantaneu asupra amândurora o vrajă și am început să glumim că avem un soi de pașaport special de ne aventurăm fără invitație într-un mic regat izolat de miracol și magie – un regat rezervat pentru uzul altora îndreptățiți, plin de avertismente nescrise contra intrușilor, vizibile doar pentru cei cu suficientă imaginație să le găsească.

Deși după-amiaza abia începuse, eram extenuați de rafalele neabătute ale vântului impetuos și ne-am pornit numaidecât în căutarea unui loc potrivit de campare peste noapte. Însă caracterul năucitor al insulelor îngreuna orice acostare; curentul învârtejit ne azvârlea spre mal și apoi ne îndepărta iarăși cu o smucitură; crengile de sălcii ne zdreleau mâinile când le apucam pentru a opri canoele, și am ajuns a ne târî mulți metri prin bancurile nisipoase până când, în cele din urmă, o răbufnire strașnică a vântului ne-a împins din laterală într-o răstoacă și am reușit să înfigem prova la țărm împrăștiind un nor de stropi. Apoi, gâfâind și râzând de sforțările noastre, ne-am întins pe nisipul galben, fierbinte, ocrotiți de vânt și în bătaia unui soare arzător, în înaltul unui cer albastru fără nori. O armată de tufe de sălcii dansau și țipau în luciul picăturilor, ne înconjurau din toate părțile și băteau din mii de mânuțe de parcă aplaudau succesul eforturilor noastre.

— Ce râu! i-am spus companionului meu cu gândul la tot drumul parcurs de la izvorul din Pădurea Neagră și la cum fuseserăm adesea siliți să ne croim drum împingând barca prin apele joase ale cursului superior la începutul lui iunie.

— Nu-i mai arde acuma de glume, nu? a zis el trăgând din precauție canoele mai spre uscat și s-a pregătit să tragă un pui de somn.

M-am întins lângă el, fericit și senin, îmbăiat de elemente – apă, vânt, nisip și focul măreț al soarelui – cugetând la lungul drum lăsat în urmă și la toată întinderea de apă care rămâne de parcurs până la Marea Neagră și la cât eram de norocos să am un tovarăș de călătorie atât de încântător și de fermecător ca prietenul meu, suedezul.

Făcuserăm deja împreună multe călătorii asemănătoare, dar Dunărea, mai mult decât oricare râu pe care îl cunoșteam, ne-a uluit încă de la început cu cât pare de *vie*. De la primele firișoare de bule din care se ițește pe lume în sânul grădinilor de pini de la Donaueschingen până la momentul acela când începea jocul de râu mare ce consista în a se pierde printre mlaștinile pustii, neobservată și nestăvilită, am avut impresia că urmărim creșterea unei ființe vii. Mai întâi somnolentă, dar pradă apoi unor pasiuni tot mai violente pe măsură ce devine conștientă de sufletul ei profund, se rostogolea ca un soi de făptură imensă și fluidă prin toate țările pe care le traversam cărând pe umerii ei viguroși bărcuța noastră. Câteodată ne-a jucat feste, dar rămânea mereu prietenoasă și bine-intenționată, astfel că am ajuns inevitabil să o considerăm ca pe un personaj ilustru.

Cum ar fi putut fi altfel, din moment ce ne-a revelat atâtea lucruri despre viața ei secretă? Noaptea, întinși în cort, o auzeam cum cântă la lună, scoțând acel straniu sunet șuierător specific ei, atribuit alunecării rapide a pietrișului din matcă, într-atât e de mare forța curentului. Cunoșteam de asemenea glasul vârtejurilor sale gâlgâitoare care bolborosesc subit pe luciul de apă adineauri calm; vuietul vadurilor și al cataractelor sale; duruitul său statornic suprapus peste toate celelalte zgomote de fundal; atacul neîncetat al apelor sale înghețate asupra malurilor. Cum se ridica și urla când ploaia o plesnea peste față! Și cum răsuna de hohote de râs când vântul bătea contra curentului și încerca să-i înfrâneze iureșul! Îi cunoșteam toate sunetele și glasurile, rostogolurile și spumegările, loviturile zadarnice pe sub poduri; trăncăneala pretențioasă când colinele se ațineau să o vadă; demnitatea afectată a discursului pe când traversa orășelele, prea importantă ca să râdă; toate acele susurări ușoare, dulci când soarele o surprinde întârziind la o cotitură și se revarsă asupra ei până ce țâșneau aburii.

E plină de trucuri încă de la începutul vieții când lumea nu prea o cunoaște. În partea superioară a cursului său, în pădurea suabă, când primele șoapte ale destinului său sunt încă departe, alege să dispară prin văgăuni și să reapară pe celălalt versant al unei coline de calcar poros și să înceapă un alt râu sub un alt nume; rămâne atunci atât de puțină apă în albia ei, încât fuseserăm nevoiți să ne dăm jos și să împingem canoele prin bancurile de nisip kilometri la rând!

Și una din distracțiile ei de căpătâi, în zilele dintâi de tinerețe iresponsabilă, consta în a sta pitită în ascunziș ca o cumătră vulpe, înainte ca micii afluenți turbulenți coborâți din Alpi să o întâlnească, și în loc să se unească cu ei, să curgă kilometri la rând, unii lângă alții, cu linia de separație bine demarcată, ba chiar și cu nivele diferite, Dunărea refuza categoric apele străine. În aval de Passau, însă, a trebuit să se lase de asemenea șotii, întrucât râul Inn dă buzna cu un iureș tunător, imposibil de ignorat; și îmbrâncește și incomodează fluviul tată într-atât, încât abia dacă se mai găsește spațiu pentru amândoi în trecătoarea lungă și sinuoasă care urmează, iar Dunărea e împinsă spre stânci când într-o parte, când în alta și e silită să se grăbească cu valuri mari, înainte și înapoi, pentru a ieși la timp. În miezul înfruntării, canoele nostru a căzut de pe umeri săi pe piept și o ducea de minune săltat de valurile înverșunate. Innul însă dăduse o lecție bătrânului fluviu, iar după Passau nu s-a mai putut preface că nu vede afluenții.

Toate astea se întâmplaseră bineînțeles cu zile în urmă, iar după aceea am făcut cunoștință cu alte aspecte ale grandioasei creaturi care sub soarele arzător de iunie traversa ogoarele bavareze din Straubing atât de încet, încât ne puteam lesne închipui că doar sub un strat subțirel de apă mișunau, ascunse de un văl de mătase, o armată întreagă de ondine ce luau calea spre mare, cu tot dichisul, tăcute și nevăzute, ca nu cumva să fie descoperite.

Îi iertam multe râului pentru prietenia arătată păsărilor și animalelor care populau țărmurile. În locurile izolate, cormoranii se înșirau de-a lungul malului ca niște stâlpișori negri; corbii cenușii se îngrămădeau pe prundiș; berzele pescuiau în bălțile deschise între ostroave, iar ulii, lebedele și păsările de mlaștină de tot felul umpleau văzduhul de aripi scânteietoare, triluri și țipete stridente. N-aveai cum să fii enervat de toanele fluviului după ce vedeai la răsărit câte o căprioară sărind în apă cu un clipocit și înotând pe lângă prova bărcii; și zăream adesea căpriori ce ne pândeau dintre tufișuri, ori fixam ochii cafenii ai unui cerb după ce făcusem un viraj cu toată viteza pentru a intra pe un alt braț al râului. Chiar și vulpile mișunau pretutindeni pe bancuri, pășeau grațios printre lemnele plutitoare și dispăreau într-o

manieră atât de iute, că era imposibil să înțelegi cum de le-a reușit.

Dar acum, după ce părăsisem Pressburg, totul se schimbase un pic, iar Dunărea a devenit mai serioasă. Încetase cu glumele. Era la jumătatea drumului ei către Marea Neagră, unde deja se simțea proximitatea acelor țări stranii unde asemene șotii nu ar fi nici îngăduite, nici înțelese. Deodată fluviul ajunsese la vârsta maturității și cerea de la noi respect, ba chiar venerație temătoare. De aici încolo, se despărțea în trei brațe care nu se reuneau decât după o sută de kilometri în aval, și pentru o canoe nu existau semne cu calea de urmat.

— Dacă o luați pe un canal lateral, ne-a zis ofițerul maghiar întâlnit într-o prăvălie din Pressburg de unde ne cumpăram provizii, — când se retrag apele, s-ar putea să vă găsiți pe uscat la șaizeci de kilometri de orice așezare omenească și să muriți de foame. Nu sunt oameni, ferme sau pescari. Vă avertizez ca nu cumva să continuați drumul. Râul e încă în creștere și vântul se va înteți.

Creșterea râului nu ne-a alarmat deloc, dar eventualitatea de a rămâne izolați după retragerea apelor putea deveni o problemă serioasă, prin urmare am ales să luăm provizii suplimentare. De altfel, previziunea ofițerului s-a adeverit, iar vântul care bătea sub un cer cu totul senin s-a intensificat progresiv până a atins demnitatea unei vântoase dinspre vest.

Am campat mai devreme decât de obicei, căci mai era o oră bună sau două până când soarele să coboare sub orizont; mi-am lăsat prietenul dormind pe nisipul cald și am purces la o examinare sumară a locului nostru de cazare. Am descoperit că insula nu avea mai mult de jumătate de hectar, era un simplu banc de nisip care se ridica cam la un metru deasupra fluviului. Extremitatea cea mai îndepărtată, orientată spre apus, era împroșcată cu stropii smulși de vântul furios de pe crestele valurilor sparte. Era de formă triunghiulară cu vârful îndreptat în susul apei.

Am rămas câteva minute să contemplu fluviul impetuos, purpuriu ce se prăvălea mugind și urlând, și își trântea valurile de grind, parcă să-l mănânce dintr-o lovitură, ca apoi să se despice în două șuvoaie spumegoase de o parte și alta a insulei. Pământul părea să tremure sub izbiturile și iureșul apelor, în vreme ce mișcările furioase ale tufelor de sălcii în bătaia vânturilor sporeau iluzia bizară că insula însăși se deplasează. Puteam să văd un kilometru sau doi în amonte cum mărețul fluviu coboară asupra mea; era ca și cum te-ai uita de jos la panta unei coline abrupte, albe de spumă, care sare în tot locul pentru

a se expune la soare.

Restul insulei era prea năpădit de sălcii pentru ca plimbarea să fie agreabilă, dar tot am făcut o tură. Pe capătul din jos lumina se schimba fățiș, iar fluviul apărea întunecat și furios. Doar coamele valurilor erau vizibile, tivite cu spumă și împinse cu forța de rafalele puternice ale vântului ce gonea din spate. Preț de un kilometru, râul se vedea cum șerpuiește printre insule și dispare apoi într-o largă îndoire printre sălciile care se închideau asupra lui ca o haită de monștri antedeluvieni ce se bulucesc să bea. Mă duceau cu gândul la niște mari excrescențe buretoase care sorb fluviul înlăuntrul lor. Se adunau într-un număr atât de mare, încât îi astupau vederea.

Era o scenă întru totul impresionantă cu singurătatea sa absolută și bizara ei putere de sugestie; pe măsură ce mă uitam îndelung și curios împrejur, am simțit cum se trezește undeva în străfundul meu un sentiment straniu. În miezul plăcutei contemplări a frumuseții sălbatice, s-a insinuat, nepoftită și nelămurită, o senzație stranie de neliniștire, ba chiar de panică.

Pesemne că un râu care se umflă suscită mereu un sentiment rău-prevestitor; multe din insulițele pe care le vedeam dinainte probabil vor fi înghițite până dimineață; iar acel puhoi de apă tunător și nestăpânit insufla un fior de teamă reverențioasă. Totuși eram conștient că tulburarea mea izvora dintr-un loc mai profund decât acele emoții de uimire și frică. Nu asta simțeam. Și n-avea nimic de-a face în mod direct cu violența vântului – cu acest uragan urlător care ar fi putut ridica în aer hectare de sălcii pe care să le spulbere ca pleava. Vântul pur și simplu se distra, căci în acel peisaj plat nimic nu se ridica să-l rețină, iar eu îi împărtășeam jocul măreț cu plăcere și entuziasm. Totuși noua emoție nu avea nimic de-a face cu vântul. Într-adevăr, angoasa pe care o încercam era prea vagă, ca să-i dau de capăt și să o tratez în consecință, deși simțeam oarecum că are de-a face cu constatarea mea asupra insignifianței noastre absolute în fața puterii incontrolabile a elementelor din jurul meu. Râul în creștere avea și el o legătură – ideea vagă și neplăcută că tratasem cu ușurință aceste mărețe forțe elementare și că suntem pradă puterii lor zi și noapte. Pentru că aici, într-adevăr, se angajaseră împreună într-un joc titanic, iar spectacolul oferit stimula imaginația.

Dar emoția mea, atât cât puteam să o înțeleg, părea îndeosebi legată de tufele de sălcii, hectare peste hectare de sălcii care creșteau acolo în hățișuri compacte, colcăind oriunde vezi cu ochii, presând fluviul mai să-l sufoce, rânduite sub cer ca o oaste pe kilometri întregi, cătând, așteptând, ascultând. Și, independent de elemente, sălciile

întrețineau o legătură subtilă cu zbuciumul meu, atacau insidios mintea, cine știe cum, prin numărul lor mare, și se impuneau imaginației ca o nouă și viguroasă putere, de altminteri, o putere mai degrabă neprietenoasă în ce ne privește.

Marile revelații ale naturii, firește, nu contenesc să impresioneze într-un fel sau altul, și atari stări sufletești nu-mi erau străine. Munții înfricoșează și oceanele înspăimântă, în vreme ce taina marilor păduri exercită o magie aparte. Dar toate astea, mai devreme sau mai târziu, se leagă intim de viața și experiența umană. Ele stârnesc emoții care, deși înfioară, rămân lesne de înțeles. Ele tind în general spre exaltare.

Dar ceea ce simțeam în fața acelei multitudini de sălcii era ceva cu totul diferit. Emanau o esență care-mi împresura inima. Deșteptau un sentiment de venerație, e adevărat, dar o venerație atinsă întrucâtva de o teroare vagă. Rândurile strânse de sălcii, devenind tot mai întunecate în jurul meu, pe măsură ce umbrele se îndeseau, și mișcându-se în vânt deopotrivă furios și lin, trezeau în mine senzația curioasă și dezagreabilă că am trecut peste hotarele unei lumi diferite, o lume unde eram niște intruși, o lume unde nu eram nici bineveniți, nici invitați să rămânem – unde ne păștea poate mari pericole!

Cu toate acestea, acea stare sufletească, deși se sustrăgea oricărei analize raționale, nu m-a tulburat pe moment cât să-mi pară o amenințare. Și totuși nu m-a părăsit complet, nici chiar când eram absorbit de treburile practice, montarea unui cort în plin uragan și aprinderea focului pentru tocană. Senzația persista cât să mă lase îngrijorat și perplex și să-mi fure o parte din capacitatea de a aprecia farmecul încântătorului loc de campare. Companionului meu, însă, nu i-am spus nimic, căci era un bărbat pe care îl consideram lipsit de imaginație. În primul rând, nu i-aș fi putut explica la ce mă refer, iar în al doilea rând, dacă aș fi făcut-o, ar fi râs prostește de mine.

În centrul insulei era o mică adâncitură și acolo ridicaserăm cortul. Sălciile dimprejur ne fereau puțin de tăișul vântului.

— Sărăcăcioasă tabără, a observat imperturbabilul suedez când în cele din urmă instalasem cortul, — fără bolovani și prea puțin lemn de foc. Sunt de părere să plecăm mâine dis-de-dimineață, ce zici? Nisipul ăsta nu ține nimic.

Dar experiența unui cort care se prăbușește în miez de noapte ne învățase multe trucuri, și am asigurat cât se poate de bine culcușul nostru improvizat, iar pe urmă ne-am pornit să adunăm o provizie de lemne care să ne țină până la ora de culcare. Sălciile nu pierd crengi,

iar singura noastră sursă de aprovizionare era lemnul adus de curenți. Am cercetat țărmul cât se poate de scrupulos. Pretutindeni malurile se fărâmițau sub asediul puhoiului care rupea din ele și căra departe bucăți întregi cu un pleoscăit și un bâldâbâc.

— Insula e mult mai mică decât atunci când am debarcat, a zis atentul suedez. În ritmul ăsta n-o va duce mult. Să facem bine să tragem canoele mai aproape de cort și să fim gata de plecare în orice moment. Voi dormi îmbrăcat.

Se găsea la ceva distanță de mine, suind bancul, și i-am auzit râsul vesel pe când vorbea:

— Cerule! l-am auzit exclamând puțin după aceea și m-am întors să văd care era cauza invocației sale. Dar momentan era ascuns de sălcii și nu reușeam să-l văd.

— Ce naiba-i asta? l-am auzit izbucnind din nou și de data asta glasul îi devenise serios.

Am alergat și m-am alăturat lui pe banc. Se uita la fluviu și indica ceva în apă.

— Dumnezeule, e corpul unui om! a strigat încordat. — Privește!

Un obiect negru era învârtit iar și iar de valurile spumegânde și a trecut năprasnic, luat de curent. La răstimpuri se scufunda și reapărea din nou la suprafață. Se găsea cam la șase metri de mal și chiar când se găsea în dreptul nostru, s-a întors brusc și s-a uitat țintă la noi. I-am văzut ochii reflectând apusul și sticlind într-un galben straniu în momentul în care și-a răsucit corpul. Apoi a plonjat dintr-o săritură și instantaneu s-a făcut nevăzută.

— O vidră, am exclamat la unison râzând.

Era o vidră vie aflată la vânătoare și totuși arătase exact ca leșul unui înecat în voia curentului. A ieșit iar la suprafață cu mult mai la vale și i-am zărit pielea neagră, udă și strălucitoare în lumina soarelui.

Tot atunci, pe când ne întorceam cu brațele pline de lemne, s-a întâmplat un alt lucru care ne-a atras atenția la mal. De data asta era într-adevăr un om și mai cu seamă un om într-o barcă. Prezența unei bărcuțe pe Dunăre e o priveliște rară pe orice vreme, dar aici, în regiunea aceasta pustie și pe timp de inundație era ceva atât de neașteptat, încât constituia ceva incredibil. Am stat pe loc și ne-am uitat.

Nu știu să spun dacă era din pricina luminii piezișe a soarelui ori a refracției apei miraculos iluminate, dar, oricare ar fi cauza, mi-a fost greu să-mi concentrez privirile pe acea apariție fugitivă. Părea totuși să fie un om în picioare pe o barcă cu fundul plat pe care o cârmea grație unei rame lungi, și era purtat spre malul opus de curentul vertiginos. Aparent privea în direcția noastră, dar distanța era prea mare, iar lumina prea nesigură, ca să ne dumirim ce făcea cu adevărat. Îmi părea că gesticulează și ne face semne. Urla furios înspre noi, dar glasul îi era sufocat de vânt și nu înțelegeam niciun cuvânt. Amănuntele apariției – omul, barca, semnele, glasul – luate laolaltă aveau ceva straniu care mă neliniștea mai mult decât ar fi fost cazul.

— Se crucește! am strigat, — uite-te, își face semnul crucii!

— Cred că ai dreptate, a spus suedezul punându-și palma streașină la ochi și urmărind omul care se îndepărta. O clipă după aceea părea să fi dispărut, înghițit parcă de marea de sălcii pe care, în cotul râului, soarele le transforma într-o zidărie mândră, purpurie. Negura începea să se ridice, iar aerul era pâclos.

— Dar ce dracu' o face pe aici la căderea nopții pe un râu umflat? am spus adresându-mă mai mult mie. — Unde se duce pe o asemenea vreme și ce voia să spună cu semnele și urletele lui? Crezi că dorea să ne avertizeze de ceva?

— A văzut fumul nostru și probabil a crezut că suntem spirite, a râs companionul meu. — Ungurii ăștia cred în tot felul de aiureli; amintește-ți de vânzătoarea din Pressburg care ne prevenea că nimeni nu vine pe tărâmurile astea, fiindcă ar aparține unor ființe de dincolo de lumea oamenilor! Bănuiesc că au tot felul de credințe în zâne și forțe elementare, chiar și în demoni. Țăranul acela din barcă a văzut oameni pe insule pentru prima dată în viața lui, a adăugat el după o scurtă pauză, și s-a speriat, asta-i tot.

Tonul vocii lui nu era deloc convingător și lipsea ceva din felul său obișnuit de a fi. De îndată ce vorbise, sesizasem schimbarea, dar fără să pot preciza ce și cum.

— Dacă au multă imaginație, am râs eu zgomotos, – îmi amintesc că m-am străduit să fac cât mai mult *zgomot* posibil – poate au populat locul ăsta cu vechii zei ai antichității. Cred că regiunile astea au fost mai mult sau puțin frecventate de romani cu altare, crânguri sacre și zeități elementare.

Am abandonat subiectul și ne-am întors la tocănița noastră, căci de

regulă prietenul meu nu avea o prea mare aplecare către conversații pline de fantezie. De altminteri, îmi amintesc că în acel moment eram bucuros de lipsa lui de imaginație; firea lui practică, imperturbabilă îmi părea deodată binevenită și consolatoare. Mă gândeam că are un temperament admirabil; putea să coboare cataractele ca o piele-roșie, să traverseze pasaje și vârtejuri periculoase mai bine decât orice bărbat alb pe care îl văzusem într-o canoe. Era tovarășul ideal pentru o călătorie aventuroasă, un turn puternic atunci când lucrurile luau o întorsătură neplăcută. Mă uitam la trăsăturile lui ferme și la părul lui bălai și creț pe când se clătina ușor sub povara lemnelor (de două ori mai mare decât a mea!) și m-a cuprins un sentiment de ușurare. Da, eram nemaipomenit de bucuros că suedezul era – ceea ce era și că spusele lui nu conțineau niciodată aluzii sau semnificații ascunse.

— Totuși fluviul continuă să crească, a adăugat de parcă-și urmărea firul propriilor gânduri și a dat drumul greutății cu un oftat. — Dacă continuă tot așa, în două zile, insula va fi sub ape.

— Sper că vântul se va domoli, am zis eu. — Prea puțin îmi pasă mie de râu.

Într-adevăr, inundațiile nu ne înspăimântau; în zece minute puteam pleca de acolo și cu cât era mai multă apă, cu atât mai bine pentru noi. Ar fi însemnat curenți mai puternici și mai puține riscuri de a da peste straturile insidioase de nisip care amenințau de atâtea ori să distrugă barca.

Contrar așteptărilor noastre, vântul nu s-a calmat la apusul soarelui. Părea să crească odată cu întunericul, vâjâia deasupra noastră și scutura sălciile din jurul nostru ca pe niște paie. Uneori era însoțit de sunete bizare, ca bubuiturile de artilerie grea, ce se abăteau asupra apei și asupra insulei în rafale de o putere imensă. Mă făceau să mă gândesc la sunetele pe care trebuie să le facă o planetă în drumul ei prin spațiu, numai de le-am putea auzi.

Dar cerul rămânea nepătat de nori, și imediat după cină luna plină s-a ridicat la răsărit și a așternut peste fluviu și peste câmpia sălciilor urlătoare o lumină ca în plină zi.

Ne-am pus pe nisip în apropierea focului, fumând, ascultând rumoarea nopții din jurul nostru și vorbind fericiți de călătoria pe care o făcusem deja și de planurile de viitor. Harta zăcea întinsă la intrarea cortului, dar vântul puternic o făcea greu de studiat, așa că atunci am coborât copertina și am stins lanterna. Lumina focului era suficientă pentru a fuma și a ne vedea fețele, iar scânteile zburătăceau ca niște

focuri de artificii. Câțiva metri mai încolo, fluviul șopotea și sâsâia, iar, din când în când, un plesnet zgomotos ne anunța prăvălirea în râu a unei alte bucăți din țărm.

Am sesizat că discuția noastră se rotea în jurul unor scene și peripeții îndepărtate, cum ar fi primele noastre campări în Pădurea Neagră, ori în jurul altor subiecte fără legătură cu situația actuală, căci niciunul dintre noi nu vorbea despre momentul prezent mai mult decât strictul necesar – de parcă ne înțelesesem tacit să evităm orice referire la campare și la incidentele survenite. Nici vidra, nici barcagiul, de pildă, n-au fost onorați cu nicio mențiune, deși, în circumstanțe normale, ne-ar fi furnizat un subiect de discuție pentru o bună parte a serii. Într-un loc ca acesta, erau, bineînțeles, niște evenimente importante.

Raritatea lemnului ne dădea de furcă să ținem focul aprins, căci vântul, care ne împingea fumul în față oriunde ne-am fi așezat, totodată ațâța și mistuia flăcările. Așa că făceam cu schimbul expediții de aprovizionare prin întuneric; cantitatea adusă de suedez îmi părea de fiecare dată minimă pentru cantitatea absurdă de timp petrecută să o găsească; adevărul e că nu îmi păsa atât de mult să fiu lăsat singur, dar aveam impresia că mereu e rândul meu să scotocesc prin tufișuri ori să mă cațăr pe bancurile alunecoase în lumina lunii. O zi lungă de luptă cu vântul și apa – și ce vânt și ce apă! – ne obosise pe amândoi și programul cel mai evident ar fi fost să ne culcăm cât se poate de repede. Cu toate astea, niciunul dintre noi nu avea chef să intre în cort. Stăteam acolo, ne ocupam de foc, schimbam câte o vorbă căznită, scrutam tufișurile dese de sălcii și ascultam tunetul vântului și al râului. Singurătatea locului ne intrase până și-n oase, iar tăcerea ne părea firească, căci după puțin timp vocile noastre începuseră să pară nițel false și forțate; șoaptele ar fi fost mijlocul potrivit de comunicare, simțeam eu, căci vocea umană, mereu nelalocul ei în vâlva elementelor, avea în sine ceva deplasat. Era ca și cum ai vorbi tare în biserică sau în vreun loc unde n-ar fi legal sau nu te-ai găsi *în siguranță* să fii auzit de departe.

Stranietatea acestei insule izolate, plasate între un milion de sălcii, măturată de un uragan și înconjurată de ape adânci și repezi, ne afectase pe amândoi. Neexplorată, aproape necunoscută omului, se întindea sub lună, departe de influența umană, la fruntariile unei alte lumi, unei lumi străine, unei lumi locuite doar de sălcii și de spiritele lor. Iar noi, în imprudența noastră, îndrăznisem s-o invadăm și chiar să ne folosim de ea! Ceva dincolo de simpla putere a misterelor mă agita pe când ședeam în nisip cu picioarele dinaintea focului și întrezăream stelele printre frunze. Mă ridicam o ultimă dată să adun

lemne de foc.

— După ce ard și astea, am spus eu hotărât, — mă duc la culcare; iar companionul meu s-a uitat indolent cum mă îndepărtez printre umbrele din jur.

Pentru un om fără imaginație, mă gândeam eu, părea neobișnuit de receptiv în acea noapte, neobișnuit de deschis la sugestia lucrurilor de dincolo de sfera senzorială. Și el era atins de frumusețea și singurătatea locului. Îmi amintesc că nu am fost prea mulțumit să descopăr această ușoară schimbare la el și, în loc să adun de îndată bețe, mi-am croit drum până la punctul extrem al insulei de unde aveai o mai bună vedere asupra șesului și râului luminate de lună. Mă apucase deodată dorința de a fi singur; groaza mea anterioară revenise în forță; mă încerca o senzație nedefinită pe care doream să o înfrunt și să o sondez până în străfunduri.

Când am ajuns la limba de nisip care se ițea printre valuri, farmecul locului m-a șocat de-a dreptul. Nu orice „decor” ar fi produs un asemenea efect. Aici era ceva în plus, ceva alarmant.

Am contemplat pustișagul apelor sălbatice; am privit sălciile șușotitoare; am ascultat vâjâitul neabătut al vântului neobosit. Și toate acele lucruri, fiecare în felul său, suscitau în mine o spaimă stranie. Dar mai ales *sălciile*; mereu susurau și șopoteau între ele, râdeau la răstimpuri, slobozeau strigăte ascuțite, suspinau câteodată – dar motivul pentru care făceau un asemenea tărăboi ținea de viața secretă a câmpiei întinse unde locuiau. Erau cu totul străine de lumea cunoscută mie, ori chiar de cea sălbatică, dar binevoitoare a elementelor. Mă făceau să mă gândesc la o ceată de ființe de pe un alt plan al vieții, cu o evoluție total diferită, poate, ce discută între ele de-un mister cunoscut doar lor. Mă uitam cum se mișcă zorite împreună, cum își scuturã bizar capetele stufoase, cum își răsucesc miriada de frunze, chiar și în lipsa vântului. Se mișcau în voia lor ca și cum ar fi vii și trezeau în mine, într-un fel neînțeles, propriul meu simț ascuțit de *groază*.

Sub clarul de lună, se rânduiau ca o oștire impunătoare ce încercuise tabăra noastră, agitând nenumăratele lor sulițe argintii cu un aer sfidător, pregătite de atac.

Psihologia locurilor, cel puțin pentru unii din cei imaginativi, e foarte vie; pentru călător, îndeosebi, locurile de campament posedă un „ton” al lor fie de bun-venit, fie de respingere. Nu e întotdeauna ceva care se remarcă de la început când ești ocupat cu pregătirea cortului și

a mâncării, dar la prima pauză – îndeobște, după cină – se ivește și se manifestă. Iar tonul acestui campament de sălcii îmi era acum cât se poate de clar; eram niște clandestini, niște intruși; nu eram bine-veniți. Senzația aceea de stranietate creștea pe măsură ce stăteam acolo privind. Atinsesem frontiera unei regiuni unde prezența noastră era detestată. O ședere de-o noapte ar mai putea fi tolerată, dar un sejur prelungit și explorator – Nu! pe toți zeii copacilor și ai sălbăticiei, nu! Eram prima influență umană pe acea insulă și nu eram doriți. Sălciile erau împotriva noastră.

Gânduri ciudate ca acestea, fantezii bizare, răsărite de cine știe unde, se oploșiseră în mintea mea în vreme ce stăteam și ascultam. Și ce-ar fi la urma urmei, mă gândeam eu, dacă sălciile astea chircite se dovedesc a fi în viață; dacă s-ar înălța deodată ca un roi de vietăți, comandate de acei zei ale căror teritorii le-am invadat, și s-ar repezi spre noi din vastitatea mlaștinilor, ar bubui în noapte peste capetele noastre – și apoi s-ar *lăsa în jos*! Pe când mă uitam era atât de ușor să-mi închipui că de fapt se mișcă, că se furișează mai aproape, apoi se retrag puțin, îngrămădite în mase ostile, așteptând ca marele vânt să le dea impulsul final. Puteam să jur că aspectul lor se schimbase puțin, că își strângeau și îngroșau rândurile.

Strigătul strident și melancolic al unei păsări de noapte răsuna deasupra mea și deodată a fost cât pe ce să-mi pierd echilibrul când bucata de țărm pe care mă aflam a căzut în râu cu un pleoscăit zgomotos, surpată de puhoi. M-am dat înapoi chiar la timp și m-am dus iar să umblu după lemne de foc, pe jumătate râzând de fanteziile astea ciudate care mi s-au vârât în cap și m-au fermecat. Îmi adusesem aminte că suedezul susținuse să plecăm ziua următoare, și tocmai mă gândeam că eram pe deplin de acord cu el, când m-am întors și am tresărit găsindu-mă față în față cu subiectul gândurilor mele. Era chiar foarte aproape. Dar vuietul elementelor îi mascase apropierea.

— Ai fost plecat atâta timp, a strigat el peste capul vântului, am crezut că ți s-a întâmplat ceva.

Dar intonația lui precum și expresia feței sale îmi împărtășeau mai multe lucruri decât vorbele lui oarecare și într-o străfulgerare am înțeles adevăratul motiv al venirii lui. Și anume că vraja acelui loc intrase și în sufletul lui și faptul că nu îi plăcea să rămână singur.

— Fluviul e încă în creștere, a țipat el indicând puhoiul străluminat de lună, — iar vântul e de-a dreptul îngrozitor.

Mereu spunea aceleași lucruri, dar de data asta nevoia de companie

era cea care dădea importanță cuvintelor sale.

— Noroc că am amplasat cortul în adâncitură, am urlat eu înapoi. — Cred că o să țină. Am adăugat ceva despre dificultatea de a găsi lemne pentru a-mi explica absența, dar vântul mi-a prins vorbele și le-a azvârlit peste râu, așa că nu auzise nimic, ci doar se uita la mine printre crengi încuviințând din cap.

— Noroc e dacă reușim să evităm dezastrul! a strigat el sau ceva asemănător; și îmi amintesc că mă enervasem oarecum pe el că transpuse gândul în cuvinte, pentru că tot asta simțeam și eu. Undeva în aer plutea iminența unui dezastru, și nu mă puteam dezbăra de acest presentiment neplăcut.

Am revenit înapoi la foc și am stârnit o vâlvătaie de final, scociorând cu picioarele. Am aruncat o ultimă privire primprejur. De nu ar fi fost vântul, căldura ar fi fost neplăcută. Mi-am exprimat gândul și îmi amintesc că răspunsul prietenului meu mi s-a părut ciudat: ar fi preferat mai degrabă căldura, vremea obișnuită din iulie, decât „vântul ăsta diabolic.”

Totul era pregătit pentru noapte; barca stătea întoarsă lângă cort cu ambele vâsle galbene dedesubt; sacul de provizii atârna de creanga unei sălcii, iar blidele spălate, plasate la o distanță sigură de foc, gata pentru masa de dimineață.

Am înăbușit jăraticul cu nisip și ne-am dus la culcare. Clapa cortului era ridicată, așa că vedeam ramurile, stelele și lumina albă a lunii. Sălciile clătinate și loviturile vântului puternic în umila noastră căsuță sunt ultimele lucruri de care mi amintesc înainte ca somnul să se pogoare și să acopere totul în uitarea-i blândă și dulce.

II

Deodată eram treaz pe salteaua mea înnisipată privind prin deschizătura cortului. Am aruncat o ocheadă înspre ceasul meu fixat de pânză, iar clarul de lună mi-a permis să văd că era trecut de miezul nopții – pragul unei noi zile – prin urmare mă odihnisem câteva ore. Suedezul dormea încă lângă mine; vântul urla ca și înainte; nu știam de ce mi s-a strâns inima și m-a cuprins teama. În imediata mea apropiere era ceva neliniștitor.

M-am îndreptat iute și m-am uitat afară. Arborii se legănau violent încolo și încoace, izbiți de rafale, dar cortul nostru mic și verde stătea bine adăpostit în vâlcea, întrucât vântul trecea peste el fără să întâlnească atâta rezistă, cât să-l facă primejdios. Sentimentul de neliniștire nu a trecut, totuși, și m-am târât încetișor afară din cort, să văd dacă lucrurile noastre erau în siguranță. M-am mișcat cu grijă pentru a nu-l trezi pe tovarășul meu. Eram sub imperiul unei stranii agitații.

Eram pe jumătate ieșit, în patru labe, când ochii mei au remarcat că vârfurile arbuștilor din față, cu dantelăria lor mișcătoare de frunze, trasau forme pe cer. M-am așezat pe vine și le-am contemplat. Era incredibil, desigur, dar acolo, în fața mea și puțin mai sus, printre sălcii erau niște forme nedeslușite și, pe când ramurile se unduiau în vânt, păreau să se regrupeze în jurul acelor figuri formând o serie de contururi monstruoase care se preschimbau în pripă sub lumina lunii. Erau aproape, cam la cincisprezece metri de mine.

Primul meu impuls a fost să-mi trezesc companionul, să le vadă și el, dar ceva m-a făcut să ezit – probabil brusca realizare că nu țineam să am confirmarea celor văzute, așa că am rămas acolo, ghemuit, și m-am holbat plin de uimire până ce m-au usturat ochii. Eram perfect treaz. Îmi amintesc că mi-am spus că *nu* visam.

Siluetele enorme deveneau net vizibile în înaltul coroanelor de sălcii – imense, de culoarea bronzului, mișcătoare, cu totul independente de legănarea crengilor. Le-am văzut clar și am observat, de îndată ce le-am examinat cu sânge rece, că erau mult mai mari decât o ființă umană, și într-adevăr ceva din aspectul lor sugera că de fapt *nu sunt umane*. Categoric nu erau doar dantelăria mișcătoare a crengilor în lumina lunii. Se mișcau într-o manieră independentă. Se suiau într-un flux continuu dinspre pământ către cer, dispărând cu totul de îndată ce atingeau întunecimea cerului. Se împleteau unii într-alții creând o coloană mare și le-am văzut membrele și trupurile uriașe cum se

contopeau și se dezlipeau formând o linie serpentină care se curba, se unduia și se răsucea într-o spirală dimpreună cu contorsiunile copacilor bătuți de vânt. Erau niște forme nude și fluide care se ridicau printre sălcii, aproape *dinlăuntrul* frunzelor – și se înălțau la ceruri ca o coloană vie. Nu am reușit să le văd fețele. Se revărsau necontenit în sus și se răsuceau în mari linii curbe, iar pielea lor avea o nuanță de bronz mat.

Mă uitam cu ochii boldiți ca nu cumva să scap vreun atom din viziunea aceasta. Am crezut îndelung că *trebuie* să dispară dintr-un moment în altul, să se confunde cu mișcările ramurilor, să se dovedească a fi o iluzie optică. Căutam pretutindeni un mijloc de a stabili realitatea lucrurilor, deși în tot acest timp înțelegeam prea bine că parametrii realității se schimbaseră. Căci cu cât căutam mai mult, cu atât eram mai sigur că acele figuri erau reale și vii, deși poate nu după normele pe care se bazează o cameră fotografică ori un biolog.

Departe de a simți frică, eram posedat de o senzație de miracol și venerație cum nu mai cunoscusem până atunci. Părea că mă uit la personificarea forțelor elementare din acea regiune bântuită și primitivă. Intruziunea noastră deșteptase energiile acelui loc. Noi eram cauza acestei perturbări, iar creierul meu s-a umplut până la refuz cu poveștile și legendele despre spiritele și zeitățile locurilor care fuseseră recunoscute și adorate de oameni în toate perioadele din istoria lumii. Dar, înainte să pot ajunge la o eventuală explicație, ceva m-a împins să mă aventurez mai departe și m-am târât în continuare pe nisip, apoi m-am ridicat în picioare. Simțeam că pământul e încă cald sub tălpile mele goale, vântul îmi răvășea părul și fața; iar zgomotul fluviului mi-a explodat la urechi cu un muget neașteptat. Lucrurile astea, conștientizam eu, erau reale și îmi dovedeau că simțurile mele funcționează normal. Totuși siluetele continuau să se ridice dinspre pământ către cer, tăcute, maiestuoase, într-o spirală de grație și putere care m-a covârșit cu un sentiment adânc și real de adorație. Simțeam că trebuie să mă prăbușesc în genunchi și să le venerez – să le venerez cu devoțiune.

Încă un minut și poate aș fi făcut-o, dacă o rafală de vânt nu s-ar fi năpustit asupra mea cu o asemenea forță, încât m-a împins într-o parte, m-am poticnit și era cât pe ce să cad. Mă zgudui puternic din visare. Ori cel puțin îmi conferi un alt punct de vedere, oarecum. Siluetele încă persistau, continuau să se înalțe la ceruri din inima nopții, dar rațiunea mea începea în fine să se afirme. Trebuie să fie o experiență subiectivă, mi-am zis, - cu toate astea reală, dar totuși subiectivă. Clarul de lună și crengile s-au asociat pentru a crea aceste imagini care se reflectă pe oglinda imaginației mele și, dintr-un motiv

sau altul, le-am proiectat în afară și le-am făcut să pară obiective. Bineînțeles că așa stau lucrurile. [Eram victima unei năluciri vii și captivante.][3] Am prins curaj și am început să înaintez pe peticele de nisip. Pe Jupiter, totul nu-i decât o halucinație? Ceva pur subiectiv? Oare rațiunea mea nu se angaja pe calea veche și futilă între limitările înguste ale ceea ce este cunoscut?

Știam doar că o columnă mare de figuri se înălța întunecată spre cer pentru ceea ce mi s-a părut a fi o perioadă îndelungată de timp, și i-am apreciat realitatea deplină cu aceleași criterii pe care oamenii le folosesc de obicei. Apoi, dintr-odată, au dispărut!

Și imediat ce figurile au dispărut, iar uimirea stârnită de măreața lor prezență s-a disipat, frica s-a năpustit asupra mea cu fiori reci. Deodată, lăuntrul meu a fost iluminat de înțelesul ezoteric al acestei regiuni bântuite și stinghere și am început să tremur groaznic. Am aruncat o privire iute în jur – o privire de groază care friza panica – care calcula zadarnic căi de scăpare; și apoi, dându-mi seama cât sunt de neajutorat în a găsi o soluție eficace, m-am furișat înapoi în cort, m-am întins din nou pe salteaua mea înnisipată, după ce mai întâi am coborât plasa pentru ușă, ca să nu mai văd sălciile în clarul de lună, și pe urmă mi-am îngropat capul cât se poate de adânc sub cuverturi pentru a atenua sunetul terifiant al vântului.

III

Parcă pentru a mă convinge că nu visasem, îmi amintesc că îmi luase mult timp până am căzut din nou într-un somn agitat și puțin odihnitor; și chiar și atunci nu dormeam decât superficial, înlăuntrul meu era ceva care nu renunțase la starea de conștiință, ci rămânea vigilent și în alertă.

Totuși am tresărit a doua oară din somn pradă unei veritabile terori. Nici vântul, nici fluviul nu mă deșteptaseră, ci lenta apropiere a ceva care micșorase puțin câte puțin partea mea adormită, până când, în fine, a dispărut cu totul și m-am regăsit așezat în capul oaselor – ascultând.

Afară se auzea sunetul a nenumărate mici tropăieli. Se apropiau de o bună bucată de timp, știam asta sigur, căci începusem să le aud pe când somnolam. Ședeam încordat și pe deplin treaz de parcă nu dormisem deloc. Îmi părea că am dificultăți în a respira și că o mare greutate îmi apasă trupul. În pofida nopții calde, mă treceau sudori reci și dârdâiam. Ceva împingea cu forța laturile cortului și se lăsa peste acoperiș. Să fie greutatea vântului? Să fie răpăiala ploii, picurul frunzelor? Jerbele valurilor risipite de vânt și adunate în stropi mari? M-am gândit repede la o sumedenie de posibilități.

Apoi dintr-o dată mi-a sărit în minte explicația: vântul făcuse să cadă o creangă de plop, singurul copac de mari dimensiuni de pe insulă. Probabil e încă prinsă de celelalte ramuri, dar la următoarea rafală va cădea și ne va strivi, între timp frunzele sale atingeau și loveau pânza întinsă de pe suprafața cortului. Am ridicat clapa și am zbughit-o afară strigând după suedez să mă urmeze.

Dar odată ce-am ieșit și m-am ridicat în picioare, am văzut cortul liber de orice primejdie. Nu era nicio creangă atârnată, nici ploaie, nici jerbe de stropi; nimic care să se apropie.

O lumină rece și cenușie se cernea printre arbuști și se așternea pe nisip cu un licăr palid. Deasupra mea, cerul era încă spuzit de stele și vântul urla grozav, focul însă nu mai vădea nicio văpaie, iar printre copaci am întrezărit la răsărit primele fâșii roșiatice. Multe ore trebuie să fi trecut de când zărisem acele siluete înălțându-se, iar acea memorie atroce îmi revenise în minte ca un vis urât. Oh, cât mă obosea vântul acela turbat care nu înceta! Și totuși, în pofida extenuării unei nopți nedormite, nervii mei vibrau sub înrâurirea unei temeri la fel de neobosite, iar ideea de a mă odihni nici nu-mi trecea

prin minte. Râul, observasem eu, crescuse în continuare. Tunetul său umplea aerul și îi simțeam stropii fini prin cămașa subțire.

Totuși n-am descoperit nicăieri vreun semnal de alarmă. Neliniștea adâncă și stăruitoare din inima mea rămăsese cu totul nelămurită.

Companionul meu nu se clintise când îl chemasem, iar acum nu mai aveam temei să-l trezesc. M-am uitat atent în jurul meu, luând seama la toate detaliile; canoele răsucit, vâslele galbene – două la număr, eram sigur; sacul cu provizii și lanterna de rezervă agățate împreună de copac; și, îngrămădindu-se pretutindeni în jurul meu, învăluind totul, sălciile, nesfârșitele, tremurătoarele sălcii. O pasăre a scos strigătul său matinal, și un șirag de rațe a trecut în zbor sfârâind deasupra mea în lumina dimineții. Ridicat de vânt, nisipul uscat și înțepător se învârtejea împrejurul picioarelor mele dezgolite.

Am mers în jurul cortului și apoi mi-am purtat pașii ceva mai încolo în desișuri, astfel încât să văd peisajul care se desfășura dincolo de râu și aceeași senzație nedefinită de apăsare m-a înșfăcat din nou pe când priveam marea nesfârșită de tufe care se întindea în zare și se înfățișa fantomatică și ireală în lumina pală a aurorei.

Pășeam în vârful picioarelor ici și colo încă nedumerit de sunetul tropăitului infinit și de greutatea lăsată asupra cortului care mă treziseră. *Trebuie* să fi fost vântul, reflectam eu – vântul care ridica nisipul fierbinte și azvârlea cu repeziciune particulele uscate către pânzele încordate – vântul care se abătea cu putere peste acoperișul nostru fragil.

Însă nervozitatea și tulburarea mea continuau să crească.

Am traversat insula până la limanul cel mai îndepărtat și am fost frapat de cum fusese alterată linia țărmului pe timpul nopții și de cantitatea mare de nisip luată de fluviu. Mi-am muiat mâinile și picioarele în torentul rece și mi-am spălat fruntea. Razele soarelui anunțau deja răsăritul și se simțea răcoarea încântătoare a zorilor. La înapoiere, am trecut anume pe sub arbuștii de unde văzusem că se ridicase în văzduh acea coloană de figuri, dar în mijlocul desișului am fost copleșit de o groază cumplită. Dintre umbre s-a desprins o siluetă înaltă și a alunecat iute pe lângă mine. Cineva trecuse pe lângă mine, eram cât se poate de sigur...

O pală năucitoare de vânt m-a ajutat să înaintez din nou, și odată ajuns într-un luminiș, în mod bizar, teroarea mea s-a diminuat. Vânturile mă înconjoară din toate părțile, țin minte să-mi fi spus, căci

vânturile se mișcă adesea printre copaci ca niște prezențe impunătoare. Și cum frica imensă care mă bulversa era de un soi necunoscut, diferit de tot ce trăisem până atunci, deștepta în mine un sentiment de respect și uimire care contrabalansa efectele cele mai rele; și când am atins cel mai înalt punct din mijlocul insulei de unde puteam vedea o bucată bună din fluviul purpuriu în lumina zorilor, frumusețea magică a acelei priveliști era atât de covârșitoare, încât s-a trezit în mine un fel de dor sălbatic, și era cât pe ce să scot un strigăt din gât.

Dar acel strigăt nu-și află expresia, căci pe când privirile mele hoinăreau de pe câmpia de dincolo de râu înapoi la insulă și prin împrejurimi, am remarcat cortul nostru mic ascuns printre sălcii și mi-a sărit în ochi ceva înspăimântător față de care spaima mea pentru vânturile care merg nu însemna nimic.

A avut loc o schimbare a peisajului, m-am gândit eu. N-avea de-a face cu faptul că punctul meu de observare îmi oferea un unghi de vedere diferit, ci că aparent se efectuase o alterare în raportul dintre cort și sălcii și dintre sălcii și cort. Era evident că tufele se îngrămădeau mai aproape – inutil și amenințător de aproape. *Se mutaseră lângă noi.*

Alunecând silențioase pe nisipurile mișcătoare, înaintând imperceptibil cu mișcări ușoare, lente, sălciile se apropiaseră în timpul nopții. Dar le clintise vântul ori se mișcaseră singure? Îmi adusesem aminte de zgomotul nenumăratelor mici tropăieli și de greutatea asupra cortului și asupra propriei mele inimi care m-a făcut să mă trezesc îngrozit. Preț de o clipă m-am balansat în vânt ca un copac, îmi venea greu să mă mențin în picioare pe movila de nisip. Am perceput o voință precisă, o intenție deliberată, o ostilitate agresivă, și am paralizat de spaimă.

Dar reacția a venit prompt. Ideea era atât de bizară, atât de absurdă, încât era cât pe ce să râd. Dar, asemeni strigătului, râsul n-a venit nici el, căci realizarea faptului că mintea îmi era receptivă la asemenea plăsmuiri primejdioase a deschis calea unei noi spaime: atacul se va da, se dădea deja, prin intermediul minților noastre și nu prin corpurile noastre fizice.

Vântul mă asalta din toate părțile și îmi părea că soarele se ridicase foarte iute deasupra orizontului, căci era ora patru, pesemne rămăsesem pe acel dâmb de nisip mai mult decât crezusem, de frica de-a nu ajunge în preajma sălciilor. M-am înapoiat tăcut, pe furiș, la cort, mai întâi am examinat minuțios împrejurimile și – da,

mărturisesc – am făcut câteva măsurători. Și cu pașii mei pe nisipul cald am marcat distanțele dintre sălcii și cort și am memorizat îndeosebi cea mai scurtă distanță.

M-am târât tiptil sub cuverturile mele. Companionul meu, după toate aparențele, era cufundat în somn și m-am bucurat să o constat. Cum experiențele mele nu au fost coroborate, poate voi găsi cumva puterea să le neg. La lumina zilei m-aș putea convinge că totul fusese o halucinație subiectivă, o fantezie nocturnă, proiecția unei imaginații surexcitate.

N-am mai fost tulburat de nimic și am adormit aproape pe dată, totalmente epuizat, și totuși însoțit de teama de a auzi din nou sunetul straniu al nenumăratelor tropăieli ori de a simți greutatea pe inimă care mă împiedicase să respir.

IV

Soarele era sus pe cer când companionul meu m-a trezit dintr-un somn adânc, m-a anunțat că porridge-ul era gata și că era timp de o baie. Mirosul delicios de bacon sfârâind s-a răspândit în cort.

— Fluviul continuă să crească, a zis el, — și câteva insulițe din mijlocul curentului au dispărut cu totul. Chiar și insula noastră e cu mult mai mică.

— Mai sunt lemne? am întrebat somnoros.

— Lemnul și insula se termină mâine la egalitate, a râs el, — dar ce avem o să ne ajungă până atunci.

Am plonjat dintr-un punct al insulei care își schimbase într-adevăr mult mărimea și forma în timpul nopții și într-o clipită fusesem purtat devale până la locul nostru de debarcare, în fața cortului. Apa era ca gheața, iar malurile defilau ca peisajul văzut din interiorul unui tren expres. Să te scalzi în asemenea condiții reprezenta o experiență înveselitoare, iar teroarea nopții părea să se fi spălat, evaporat din creierul meu. Soarele era arzător, nu se arăta niciun nor nicăieri, vântul, totuși, nu se potolise nici atâtica.

Deodată m-a străfulgerat sensul implicit al vorbelor pronunțate de suedez, îmi arătau că nu dorește o plecare cât mai urgentă, că își schimbase părerea. „Ce avem o să ne ajungă până mâine” – lăsa de înțeles că vom petrece pe insulă încă o noapte. Mi s-a părut straniu. În seara precedentă era convins de contrariul. Ce-l făcuse oare să-și schimbe părerea?

Mari surpări ale malului avuseseră loc în timpul micului dejun, însoțite de jeturi puternice de apă și de nori de stropi pe care vântul le aducea în tigaia noastră. Companionul meu de călătorie pălăvrăgea neîncetat despre dificultățile pe care trebuie să le aibă vapoarele Viena - Pesta în găsirea canalului pe vreme de inundație. Însă starea lui de spirit mă interesa și mă impresiona mult mai mult decât nivelul râului ori dificultățile vaporașelor. Era cumva schimbat față de seara precedentă. Felul său de a fi era diferit – un picuț agitat, un picuț intimidat, iar ceva din vocea și gesturile sale indica neîncredere. Nu mă pricep să descriu acum cu mintea rece, dar la vremea aceea țin minte că eram sigur de un lucru – îi era frică!

Abia și-a atins mâncarea și pentru prima dată a evitat să fumeze din

pipă. A întins harta în fața lui și îi tot studia însemnele.

— Cel mai bine ar fi să plecăm într-o oră, am zis eu atunci, sperând astfel să-l constrâng, indirect, să facă vreo mărturisire. Răspunsul său m-a intrigat și m-a tulburat:

— Na bine! Numai să ne lase!

— Cine să ne lase? Elementele? am întrebat iute simulând indiferența.

— Puterile din locul ăsta oribil, oricare ar fi ele, a replicat el fără să ridice ochii de pe hartă. — Zeii sunt aici dacă e să fie undeva pe lumea asta.

— Adevăratele ființe nemuritoare sunt întotdeauna elementele, am răspuns eu râzând și încercând să par cât mai natural, deși știam prea bine că fața mea reflecta adevăratele mele sentimente când el și-a înălțat privirea cu gravitate și mi-a vorbit prin fum:

— Vom fi norocoși dacă scăpăm fără alte dezastre.

Tocmai de asta îmi era teamă și m-am forțat să-i pun o întrebare directă. Era ca și cum i-ai permite dentistului să-ți scoată măseaua; până la urmă tot acolo *se ajungea*, iar restul nu era decât prefăcătorie.

— Alte dezastre! Cum așa, ce s-a întâmplat?

— Întâi și întâi, vâsla pentru cârmit a dispărut, a zis el cu voce scăzută.

— Vâsla principală a dispărut! am repetat pradă agitației, căci era cârma noastră, iar să navighezi pe Dunărea umflată fără cârmă însemna sinucidere. Dar cum...

— Și apoi mai e o gaură pe fundul bărcii, a adăugat el cu un veritabil tremur în glas.

Am continuat să mă uit la el, incapabil să fac altceva decât să-i repet cuvintele oarecum prostește. Acolo sub căldura soarelui și pe nisipul arzător simțeam cum ne învăluie răceala. M-am ridicat să îl urmez, căci el nu făcuse altceva decât să dea din cap cu gravitate și să mă conducă spre cort la câțiva metri de cealaltă parte a focului. Canoele zăcea încă acolo după cum îl observasem azi noapte, cu chila în sus, iar vâslele sau mai degrabă vâsla, pe nisip alături.

— Nu-i decât una, a zis oprindu-se să o ridice. — Și aici e spărtura din cocă.

Îmi stătea pe limbă să-i spun că eram sigur că văzusem două vâsle acum câteva ore, dar un al doilea impuls m-a făcut să mă răzgândesc și nu am zis nimic. M-am apropiat să mă uit.

Fundul canoei era străbătut de o tăietură lungă și fină; de unde o așchie de lemn fusese decupată cu grijă; părea că o piatră ascuțită sau un ciot răzuise coca pe toată lungimea, iar o cercetare mai atentă revelă că fisura trecea dintr-o parte în alta. Dacă am fi lansat-o la apă fără să luăm seama, ne-am fi scufundat inevitabil. La început apa ar fi făcut lemnul să se umfle astupând gaura, dar odată ajunși în mijlocul curentului apa ar fi început să treacă, iar canoele, care nu ieșea niciodată mai mult de cinci centimetri deasupra apei, s-ar fi umplut și s-ar fi scufundat foarte repede.

— Vezi, e o tentativă evidentă de a pregăti o victimă pentru sacrificiu, l-am auzit spunând mai mult pentru sine, două victime, de fapt, a adăugat el pe când se apleca plimbându-și degetele de-a lungul despicăturii.

Am început să fluier – un lucru pe care îl fac inconștient atunci când sunt profund deconcertat – și mi-am impus să nu dau greutate cuvintelor sale. Eram decis să le consider stupide.

— Ieri seară nu era aici, a spus el apoi în timp ce se ridica după examinarea bărcii și se uita oriunde, doar la mine, nu.

— Probabil am zgâriat-o când am debarcat, am zis eu oprindu-mă din fluierat. Pietrele sunt foarte ascuțite.

M-am întrerupt pe dată, căci prietenul meu s-a întors și m-a privit drept în ochi. Știam la fel de bine ca și el că explicația mea era absurdă. În primul rând, nu erau pietre.

— Și mai e de explicat și chestia asta, a adăugat el calm înmânându-mi pagaia și indicând pala.

Când am pus mâna să o examinez, m-a scuturat o nouă și stranie senzație. Paleta era cu totul răzuită, perfect răzuită, ca și cum cineva o șlefuise fin cu glaspapir și devenise atât de subțire, încât la prima lovitură viguroasă s-ar fi rupt.

— Unul din noi e somnambul și a făcut asta, am spus cu glas slab, or... poate a fost șlefuită de fluxul continuu al granulelor de nisip

ridicate de vânt.

— Ah, a spus suedezul care s-a întors și a râs ușor, pentru orice ai o explicație.

— Același vânt care a luat vâsla principală și a azvârlit-o atât de aproape de mal, că a căzut în apă cu următoarea bucată de pământ smulsă de valuri. Am strigat eu după el, absolut hotărât să găsesc o explicație pentru orice mi-ar fi arătat.

— Desigur, mi-a răspuns întorcându-și capul să se uită la mine înainte să dispară printre tufele de sălcii.

Odată rămas singur în fața dovezilor greu de înțeles ale unei acțiuni deliberate, cred că primele mele gânduri aveau această formulare: „Unul dintre noi trebuie să fi făcut asta și cu siguranță n-am fost eu.” Dar imediat după aceea mi-a devenit clar cât era de absurd să-mi închipui, date fiind circumstanțele, că responsabilul ar fi putut fi unul din noi. Că tovarășul meu, prietenul meu fidel într-o duzină de expediții similare, ar fi putut face așa ceva cu bună știință era o idee care nu putea fi luată în considerare nici preț de o secundă. La fel de absurdă părea explicația că omul acesta, cu firea lui atât de practică și de imperturbabilă, o luase deodată razna și se ocupa de chestiuni demente.

Totuși ce mă tulbura cel mai tare și îmi întreținea vie frica, chiar și sub strălucirea soarelui, în mijlocul acelei frumuseți sălbatice, era neta certitudine că se produsese o alterare bizară în *mintea* lui – că devenise nervos, timid, suspicios, la curent cu fapte despre care nu vorbea, martor la o serie de evenimente secrete pe care nu le menționase încă – pe scurt, pândea un deznodământ la care se aștepta și, mă gândeam, pe care îl aștepta foarte curând. Această idee încolți în mintea mea din intuiție – nu știu să spun cum.

Am examinat în pripă cortul și împrejurimile, dar măsurătorile pe care le făcusem noaptea își păstrau justețea. Am remarcat pentru prima dată că în nisip se găseau adâncituri în formă de bazin, de diferite adâncimi și dimensiuni variind de la cea a unei cești de ceai la cea a unui bol larg. Vântul era cu siguranță responsabil de acele cratere în miniatură, cum era și de ridicarea vâslei și de azvârlirea ei înspre apă. Fisura din canoe era singurul lucru care părea inexplicabil; deși, la urma urmei, *era plauzibil* că o agățase vreun vârf ascuțit pe când debarcam. Examinarea țărmului nu demonstra această teorie, totuși m-am agățat de ea cu acea porțiune a inteligenței mele de fiecare dată mai mică pe care o numeam „rațiune.” O explicație de un

fel sau altul era o necesitate absolută, exact așa cum o explicație validă a universului e indispensabilă – oricât de absurdă ar fi – pentru fericirea oricărui individ care caută să-și facă datoria în această lume și să înfrunte problemele vieții. În acel moment, comparația mi s-a părut o paralelă exactă.

Am pus de îndată gudronul la topit, iar suedezul a venit să mă ajute, deși, până și în cele mai bune condiții din lume, canoele nu ar fi fost gata de călătorie până ziua următoare. În trecere, i-am atras atenția asupra adâncițurilor din nisip.

— Da, a zis el, știu. Sunt pretutindeni pe insulă. Dar îs sigur că *tu* le poți explica!

— Vântul, bineînțeles, am răspuns fără ezitare. — N-ai observat niciodată vârtejurile acelea mici formate pe stradă care învârt și răsucesc totul într-o spirală? Iar nisipul ăsta e destul de fin să se lase ridicat, asta-i tot.

Nu a răspuns și am trebăluit o vreme în tăcere. Îl pândeam din coada ochiului tot timpul și cred că el mă observa de asemenea. Părea totodată concentrat să asculte mereu ceva ce eu nu puteam auzi sau poate ceva ce se aștepta să audă, căci nu înceta să-și întoarcă capul și să se uite spre tufișuri, spre cer și dincolo, spre apă, vizibilă printre deschizăturile dintre sălcii. Uneori își punea chiar și mâna la ureche și zăbovea astfel câteva minute. Totuși mie nu-mi spunea nimic legat de asta, iar eu nu îl întrebasem nimic. Între timp, reparase breșa din canoe cu îndemânarea și priceperea unei piei-roșii, eram bucuros să-l văd absorbit de muncă, pentru că în adâncul inimii nutream teama vagă că-mi va vorbi despre aspectul schimbat al sălciilor. Și dacă ar fi remarcat *asta*, imaginația mea n-ar mai fi putut constitui o explicație suficientă.

Într-un târziu, după o lungă pauză, a început să vorbească.

— Ce chestie stranie, a adăugat el cu glas zorit, de parcă se grăbea să isprăvească cu ce are de spus. — Ce chestie stranie, mă refer la vidra de ieri seară.

Mă așteptasem la cu totul altceva, așa că, fiind luat prin surprindere, l-am privit pătrunzător.

— Asta arată cât e de singuratic locul ăsta. Vidrele sunt niște vietăți teribil de sfioase...

— Nu asta voiam să spun, m-a întrerupt el. Voiam să spun – crezi –

chiar crezi că era o vidră?

— Cerule, ce altceva să fie?

— Știi, am văzut-o înaintea ta, și la început părea – *mult mai* mare decât o vidră.

— Cum te uitai în susul fluviului, lumina soarelui o făcea să pară mai mare sau ceva de genul, am replicat.

M-a privit absent preț de o clipă de parcă mintea lui era muncită de alte gânduri.

— Și avea ochii aceia extraordinar de galbeni, a continuat el ca și cum vorbea cu el însuși.

— Tot din pricina soarelui, am râs eu nițel forțat. — Îmi închipui că acum o să te minunezi de tipul ăla din barcă...

M-am decis prompt să nu duc fraza până la capăt. Se pusese din nou pe ascultat, întorcându-și capul în direcția vântului și ceva de pe chipul său m-a făcut să mă opresc. Am renunțat la discuție și ne-am văzut de călăfătuitul nostru. Aparent nu sesizase fraza mea întreruptă. Cinci minute mai târziu, totuși, s-a uitat la mine peste canoe, cu chipul grav, în timp ce mânuia catranul fumegând.

— Dacă vrei să știi, *chiar* m-am întrebat, a zis el încet, ce era chestia aia care se găsea în barcă. Țin minte că pe moment nu am crezut că-i un om. Mi-a părut că ieșise din apă așa dintr-o dată.

Am pufnit din nou în râs, dar de data asta începusem să-mi pierd răbdarea și să mă enervez puțin.

— Ascultă, am strigat eu, locul ăsta e destul de bizar fără să mai încercăm și noi să ne imaginăm lucruri! Barca aia era o barcă oarecare, iar omul din ea era un om oarecare și alunecau la vale duși de curent cât se poate de repede. Iar vidra *era* o vidră, hai să nu ne mai prostim!

Suedezul mă scruta neabătut cu aceeași gravitate. Nu era câtuși de puțin mânios. Tăcerea lui m-a încurajat.

— Și de dragul cerului, am continuat eu, nu te mai preface că auzi lucruri, fiindcă îmi dă fiori și n-ai ce auzi în afară de fluviu și de vacarmul blestematului ăsta de vânt.

— Ești un prost! mi-a răspuns cu voce joasă și iritată, un prost desăvârșit. Așa vorbesc toate victimele. De parcă nu înțelegi la fel de bine ca și mine! a adăugat el cu un rânjet disprețuitor și un fel de resemnare. — Cel mai bun lucru pe care îl poți face e să-ți păstrezi calmul și să-ți strunești mintea. Tentativa asta mizerabilă de a te auto-amăgi va face adevărul și mai greu de privit în față când vei fi constrâns să-l înfrunți.

Și cu asta am pus capăt micului meu efort și nu mai găseam nimic de spus, întrucât știam prea bine că vorbele lui erau adevărate și că prostul eram *eu*, nu el. Până la un punct al aventurii noastre, suedezul mi-o luase înainte, și cred că mă enerva faptul de a fi exclus, de a fi mai puțin receptiv psihic, mai puțin sensibil în ce privește acele întâmplări extraordinare și de a ignora tot timpul ceea ce se petrecea chiar sub nasul meu. Aparent *el știuse* chiar de la bunul început. Dar pe moment făcusem cu totul abstracție de cuvintele lui despre necesitatea de a exista o victimă și că noi înșine eram destinați să satisfacem acea nevoie. Din clipa aceea am renunțat la orice prefăcătorie, dar tot de atunci, frica mea a sporit treptat până la paroxism.

— Dar asupra unui lucru ai dreptate, a adăugat, înainte să abandoneze subiectul, și anume că e mai înțelept să nu vorbim și nici chiar să ne gândim la asta, pentru că ceea ce se *gândește* se exprimă în cuvinte și ceea ce se *spune* se întâmplă.

În acea după-amiază, în timp ce canoele se usca și se întărea, ne-am petrecut timpul încercând să pescuim, să verificăm starea ambarcațiunii, să strângem lemne și să ne uităm la torenții care se tot umflau. Câteodată fluviul aducea cantități mari de lemne în apropierea țărmului nostru și le pescuiam cu ajutorul crengilor lungi de sălcii. Insula se micșora vizibil pe măsură ce porțiuni tot mai numeroase din mal cădeau în apă cu un pleoscăit puternic. Vremea a rămas magnifică cam până la ora patru, iar apoi pentru prima dată în trei zile vântul a dat semne că se potolește. Norii începeau să se adune în sud-vest și de-acolo se răspândeau alene pe tot cerul.

Domolirea vântului ne-a pricinuit o mare ușurare, căci vuietul, trosnetul și tunetul său neîncetat ne încordaseră nervii la maxim. Totuși, tăcerea care s-a lăsat brusc în jurul orei cinci nu era mai puțin apăsătoare. Nimic nu mai acoperea vacarmul Dunării; umplea aerul cu șopote profunde, mai muzicale decât zgomotele vântului, dar infinit mai monotone. Vântul dispunea de note diverse care se înălțau și coborau compunând un fel de arie elementară; în vreme ce cântecul fluviului nu conținea decât cel mult trei note – note grave, monotone,

caracterizate de un ton lugubru, necunoscut vântului care, în starea mea de nervozitate, îmi părea oarecum că rezonează miraculos de bine cu muzica nenorocirii.

Era extraordinar, de asemenea, cum dispariția promptă a strălucirii soarelui privase peisajul de tot ceea ce ar putea stârni veselie; și dat fiind că acel peisaj aparte deja reușise să transmită o senzație sinistră, schimbarea era cu atât mai neplăcută și evidentă. Pentru mine, știu clar, venirea obscurității devenise încă o sursă de alarmă și m-am regăsit de mai multe ori calculând cât de curând va răsări luna plină după asfințitul soarelui și dacă îngrămădirea norilor va împiedica iluminarea insulței.

Acum că vântul aproape tăcea – deși ocazional își mai permitea câteva rafale scurte – râul îmi părea și mai întunecat, iar sălciile și mai strânse laolaltă. Acestea continuau să se miște în voia lor, foșnind între ele chiar și când vântul nu le agita, și se clătinau bizar pornind de la rădăcini. Când obiectele obișnuite se încarcă astfel de o groază sugestivă, stimulează imaginația cu mult mai mult decât aparițiile insolite; iar aceste tufe care se îngrămădeau în jurul nostru luau în acea beznă un aspect bizar, *grotesc* care le făcea să pară niște ființe vii dotate cu voință. Îmi părea că tocmai banalitatea lor maschează intențiile lor maligne și ostile în ceea ce ne privește. Cu venirea nopții, forțele acelei regiuni se apropiaseră. Se concentrau pe insula noastră și în particular asupra noastră. Căci astfel, imaginația mea încerca să conceapă senzațiile cu adevărat indescriptibile pe care le încercam în acel loc extraordinar.

Dormisem mult la începutul după-amiezii și astfel mă refăcusem întrucâtva din epuizarea unei nopți agitate, dar odihna nu făcuse decât să mă facă și mai sensibil ca înainte la magia obsesivă a acelui loc bântuit. Mă împotriveam, râdeam de aceste simțăminte absurde și puerile cu explicații fiziologice cât se poate de evidente, însă, în ciuda tuturor eforturilor, nu făceau decât să câștige putere asupra mea, astfel încât venirea nopții mă înspăimânta precum un copil pierdut în pădure se teme de lăsarea întunericului.

Canoele îl acoperisem precauți din timpul zilei cu o țesătură impermeabilă, iar singura vâslă rămasă fusese legată de suedez la baza unui copac, de teamă ca vântul să nu ne-o răpească și pe ea. De la ora cinci încolo m-am ocupat cu oala de tocană și cu pregătirea cinei, căci era rândul meu să gătesc în seara aceea. Aveam cartofi, ceapă, bucăți de slănină pentru gust și rămășițe consistente pe fundul vasului de la alte mâncăruri; amestecând înăuntru bucăți de pâine neagră rezultatul ar fi fost excelent, totul, urmat de un compot de prune cu zahăr și de

un ceai tare cu lapte praf. Aveam la dispoziție un maldăr de lemne, iar absența vântului îmi ușura treaba. Companionul meu ședea leneș și mă privea, împărțindu-și atenția între curățarea pipei și administrarea de sfaturi inutile – un privilegiu acordat celui care nu-i de serviciu. Fusese tăcut toată după-amiaza, ocupat cu recălăfătuirea bărcii, întărirea funiilor de la cort și cu pescuirea lemnelor pe când dormeam. N-am mai conversat despre subiecte neplăcute și mă gândesc că singurele lui replici aveau de a face cu distrugerea graduală a insulei despre care a declarat că era de trei ori mai mică decât atunci când debarcasem.

Oala tocmai dădea în clocot când i-am auzit glasul chemându-mă dinspre mal unde se îndepărtase fără să-mi dau seama. Am dat fuga.

— Vino și ascultă, a zis, și spune-mi ce crezi. Și-a dus mâna pâlnie la ureche cum o făcuse de atâtea ori înainte.

— Acum auzi ceva? a întrebat privindu-mă cu curiozitate.

Rămăseserăm amândoi să ascultăm cu atenție. La început nu am auzit decât tonul înăbușit al apei și sâsâiala care răsărea de pe suprafața ei tulburată. Măcar o dată, sălciile erau neclintite și silențioase. Apoi mi-a ajuns la urechi un sunet slab, deosebit – ca vibrația unui gong în depărtare. Îmi părea că vine din obscuritate către noi dinspre pustiul de mlaștini și sălcii din fața noastră. Se repeta la intervale regulate, dar cu siguranță nu era nici sunetul unui clopot, nici sirena unui vaporaș îndepărtat. Nu-l pot asemăna cu nimic altceva decât cu sunetul unui gong imens, suspendat în înaltul cerului care repeta necontenit nota sa metalică, estompată, dulce și melodioasă, pe măsură ce era izbit. Ascultând, inima mea a început să bată mai tare.

— L-am auzit toată ziua, a zis companionul meu. În după-amiaza asta, când tu dormeai, se repercuta din toată insula. Am încercat să înțeleg de unde vine, dar nu m-am putut niciodată apropia suficient să văd - să-l localizez corect. Uneori era deasupra și uneori părea să fie sub apă. O dată sau de două ori, aș fi putut jura că nu-i dinafară, ci *dinlăuntrul meu* – știi – așa cum se spune că ar surveni un sunet din a patra dimensiune.

Eram prea intrigat ca să dau prea multă atenție cuvintelor sale. Ascultam cu atenție forțându-mă să îl asociez cu orice sunet familiar care îmi trecea prin minte, dar fără succes. Își schimba până și direcția, se apropia și apoi dispărea la cele mai mari depărtări. Nu pot afirma că era amenințător, pentru că îmi părea pe deplin muzical,

totuși trebuie să admit că suscita în mine un sentiment de angoasă care mă făcea să-mi doresc să nu-l fi auzit niciodată.

— E vântul care suflă în acele pâlnii de nisip, am zis decis să găsesc o explicație, sau poate tufele care se freacă unele de altele după furtună.

— Vine dinspre toată mlaștina, a răspuns prietenul meu. Vine din toate părțile în același timp. A ignorat explicațiile mele. — Vine cumva dinspre sălcii...

— Dar vântul s-a oprit acum, am obiectat eu. — Sălciile doar nu fac zgomote de la sine, nu?

Răspunsul lui m-a speriat, mai întâi pentru că de asta mă temusem, și pe urmă, fiindcă știam intuitiv că este adevărat.

— *Tocmai* fiindcă vântul s-a oprit, acum îl putem auzi. — Mai înainte era înăbușit. Cred că o fi țipătul...

M-am întors iute la foc, prevenit de clocot că tocana era să se ardă, dar hotărât totodată să evit restul conversației. Eram decis, pe cât posibil, să mă eschivez de la un nou schimb de replici. Mă temeam de asemenea că va începe să vorbească despre zei sau de forțe elementare ori despre orice altă chestiune alarmantă și simțeam nevoia de a-mi păstra sângele rece pentru ceea ce va urma mai târziu. Încă o noapte aveam noi de înfruntat înainte de a scăpa din acest loc înspăimântător și nu știam ce ne mai rezervă.

— Vino și taie pâinea de pus în oală, l-am chemat eu amestecând viguros mixtura apetisantă. Acea oală cu tocană reprezenta sănătatea mintală pentru noi amândoi, iar gândul m-a făcut să râd.

S-a apropiat agale, a luat sacul cu provizii din copac scotocind străfundurile sale misterioase și pe urmă l-a golit de tot ce conținea pe prelata întinsă la picioarele sale.

— Grăbește-te, am strigat eu, clocotește.

Suedezul a izbucnit în hohote de râs care m-au făcut să tresalt. Era un râs forțat, nu tocmai artificial, dar lipsit de veselie.

— Nu-i nimic înăuntru, a țipat el cu mâinile pe șolduri.

— De pâine vorbeam.

— A dispărut. Nu-i nicio pâine. Au luat-o!

Am scăpat lingura lungă și am fugit într-acolo. Tot conținutul sacului zăcea pe prelată, dar nu era nicio bucată de pâine.

Toată greutatea unei spaime crescânde s-a abătut asupra mea și m-a zguduit. Apoi am izbucnit și eu în râs. Era singurul lucru pe care îl puteai face: iar sunetul râsului meu m-a făcut să-l înțeleg pe al său. Acea explozie de râsete nefirești era cauzată de tensiunea nervoasă la care eram supuși amândoi; era un efort de eliberare al forțelor reprimate, era o supapă de siguranță temporară. Și unul și altul am încetat dintr-o dată să râdem.

— Am dat dovadă de o prostie criminală! am strigat, încă decis să rămân consecvent și să găsesc o explicație. — În mod clar am uitat să cumpăr pâine la Pressburg. Femeia aia vorbăreața mi-a împuiat capul și cred că am lăsat-o pe tejghea sau...

— Și fulgii de ovăz sunt cu mult mai puțini ca azi dimineață, m-a întrerupt suedezul.

De ce naiba a trebuit să atragă atenția și asupra acestei chestiuni? m-am gândit eu mânios.

— Pentru mâine e destul, am zis amestecând viguros, și putem cumpăra o grămadă la Komorn[4] sau la Gran.[5] Peste douăzeci și patru de ore vom fi la mulți kilometri depărtare de locul ăsta.

— Așa sper... de-o da Domnul, a murmurat el punând lucrurile înapoi în sac, asta dacă nu suntem chemați mai întâi ca victime pentru sacrificiu, a adăugat el cu un râset prostesc. A cărat sacul în cort, din motive de siguranță, bănuiesc, și l-am auzit bombănind de unul singur, dar într-un mod atât de nedeslușit, că mi s-a părut cât se poate de firesc să-i ignor vorbele.

Masa noastră a fost fără îndoială una sinistră și am mâncat aproape în tăcere, evitând să ne privim și alimentând focul. Apoi am spălat vesela și ne-am pregătit pentru noapte. Pe când fumam cu mintea neocupată de orice activitate practică, teama pe care o simțisem pe parcursul întregii zile a devenit din ce în ce mai acută. Nu era o frică concretă, cred, ci tocmai originea ei vagă mă descumpănea mai tare decât dacă aș fi putut-o eticheta și înfrunta în mod direct. Sunetul curios pe care îl asemuisem cu cel al unui gong devenise acum cvasi-neîncetat și umplea tăcerea nopții cu o sonerie slabă, continuă, și nu cu o serie de note distincte. Uneori venea din spatele și alteori din fața noastră. Câteodată îmi închipuiam că vine dinspre tufișurile din

stânga, și imediat după aceea din desișurile din dreapta noastră. Cel mai adesea plutea direct deasupra capetelor noastre ca un vâjâit de aripi. Era într-adevăr pretutindeni în același timp, în spate, în față, pe laterale, peste capetele noastre, ne înconjura complet. Un sunet care sfida orice descriere. Dar nu cunosc nimic comparabil cu acel zumzet înăbușit care se ridica neîncetat din lumea pustie a mlaștinilor și a sălciilor.

Ne așezasem să fumăm într-o liniște relativă, iar tensiunea creștea cu fiecare minut. După mine, cel mai rău lucru era că nu știam la ce să ne așteptăm și astfel n-aveam cum face niciun fel de pregătire pentru a ne apăra. Nu puteam anticipa nimic. Explicațiile mele, făcute pe lumină, mă bântuiau acum prin caracterul lor prostesc și pe deplin inconsistent. Și era tot mai clar că o discuție decisivă între mine și companionul meu devenise inevitabilă, fie că-mi plăcea sau nu. La urma urmei, aveam să ne petrecem noapte împreună și să dormim în același cort unul lângă altul. Vedeam că nu mă mai puteam descurca fără susținerea minții sale și de aceea, firește, o conversație lămuritoare era de neocolit. Totuși am amânat pe cât posibil acea mică înfruntare și am încercat să ignor sau să râd de frazele ocazionale pe care le rostea în gol.

Unele dintre acele fraze, de altfel, mă tulburau teribil, pentru că veneau să confirme multe dintre lucrurile pe care le simțeam eu însumi; și, pe deasupra, dintr-un punct de vedere diferit care le făcea cu atât mai convingătoare. Formula fraze atât de bizare pe care le azvârlea spre mine într-un mod incoerent, ca și cum principala sa linie de gândire era o taină a lui, iar aceste fragmente erau doar niște bucățele pe care nu reușea să le digere. Se elibera de ele pe măsură ce le pronunța. Vorbirea îl alina. De parcă ar fi fost bolnav.

— Sunt lucruri în jurul nostru, sunt sigur, care tind spre dezordine, dezintegrare, distrugere, spre distrugerea noastră, a zis el o dată pe când focul ardea între noi. — Ne-am rătăcit cumva dincolo de linia de siguranță.

Și cu altă ocazie, când sunetul gongului se apropiase și răsuna mai tare decât înainte direct peste noi, a spus ca și cum ar fi vorbit cu el însuși:

— Nu cred că un gramofon ar putea înregistra aceste zgomote. Sunetul nu-mi trece deloc prin urechi. Vibrațiile ajung la mine într-un mod cu totul diferit și par să fie în interiorul meu, exact cum se presupune că s-ar manifesta un sunet din a patra dimensiune.

Înadins n-am răspuns nimic, ci m-am apropiat de foc și am scrutat tenebrele din jurul nostru. Norii împânzeau tot cerul și nu lăsau lumina lunii să treacă deloc. Totul era de asemenea foarte tăcut, astfel încât doar fluviul și broaștele se făceau auzite.

— E ceva completamente ieșit din domeniul experienței comune, a continuat el. E *necunoscut*. Nu-l poți descrie decât într-un fel: e un sunet non-uman. Vreau să spun că e un sunet dinafara umanității.

După ce s-a eliberat de această bucată indigestă, a rămas o vreme liniștit, dar exprimase atât de admirabil propriile mele sentimente, încât am simțit o ușurare să văd gândul acela rostit, circumscris de cuvinte, împiedicat să rătăcească primejdios prin minte de colo-colo.

Singurătatea acelei campări de pe malul Dunării, pot oare s-o uit vreodată? Senzația de-a fi cu totul singur pe o planetă pustie! Nu încetam să mă gândesc la orașele și la compania oamenilor. Mi-aș fi dat și sufletul, după cum se zice, pentru „căldura” nenumăratelor sate bavareze pe care le străbătusem; pentru locurile acelea omenești, normale; țăranii care beau bere, mesele de sub pomi, soarele fierbinte și ruina de pe stânci a unui castel aflat în spatele unei biserici cu acoperișul roșu. Chiar și turiștii ar fi fost bineveniți.

Totuși ceea ce simțeam nu era pur și simplu teama de supranatural. Era infinit mai vastă, mai stranie și se ivea, pare-se, dintr-o teroare tulbure, ancestrală care mă neliniștea mai în profunzime decât tot ce cunoscusem și imaginasem până atunci. Noi ne-am „rătăcit,” după cum zicea suedezul, într-o zonă sau într-un set de condiții unde riscurile erau mari, dar neînțelese de noi; unde frontierele vreunei lumi necunoscute ne împresurau. Era un loc stăpânit de locuitorii unui spațiu exterior, un soi de gaură de cheie pe unde puteau spiona Pământul, fără să fie văzuți, un punct unde vălul dintre lumi se cam subțiase. Rezultatul final al unei șederi prelungite ar fi că vom fi trași dincolo de hotar și privați de ceea ce numeam „viața noastră,” dar prin procedee mentale și nu fizice. În acest sens, cum susținuse companionul meu, vom deveni victimele aventurii noastre – victimele de sacrificiu.

Aceasta ne atingea pe amândoi într-un mod diferit, pe fiecare după nivelul său de sensibilitate și capacitate de rezistență. Eu am tradus-o vag în personificarea elementelor profund perturbate, le-am atribuit oroarea unor intenții deliberate și malefice, revoltate de îndrăzneala noastră de a-le călca teritoriul de baștină; în vreme ce prietenul meu redusese totul mai întâi la forma neoriginală a unei profanări a unui altar antic, a vreun loc unde vechii zei își păstrau puterile, unde

stăruiau forțele emoționale ale foștilor idolatri, iar partea ancestrală a tovarășului meu cedase farmecului păgân de odinioară.

În orice caz, aici era un loc neîntinat de oameni, ținut de vânturi la adăpost de influențele umane grosolanele, un loc unde energiile spirituale erau cât se poate de aproape și de agresive. Nici înainte, nici după aceea, n-am mai fost asaltat într-un mod atât de sugestiv de senzația unei „zone de dincolo," de o schemă de viață diferită, de o evoluție diferită, fără paralelă cu cea umană. Iar, într-un târziu, mințile noastre vor sucomba sub greutatea acelei vrăjiri groaznice și vom fi atrași dincolo de frontieră, în lumea *lor*.

Mici detalii mărturiseau influența uimitoare a locului, iar acum în tăcerea din jurul focului mințile noastre erau în stare să le conștientizeze. Însăși atmosfera se dovedise o lentilă capabilă să amplifice și să distorsioneze orice percepție; vidra rotită de curenți, barcagiul grăbit care gesticula, sălciile fremătătoare, fiecare lucru fusese privat de caracterul său firesc și revelase un alt aspect – așa cum exista dincolo de frontieră, în celălalt tărâm. Acest aspect nu era nou doar pentru mine, ci pentru întreaga specie umană. Atinsesem marginea unei experiențe pe de-a-ntregul necunoscută de umanitate. Era o experiență la un nou nivel, și *nepământească,* în adevăratul sens al cuvântului.

— Intenția deliberată, calculată e cea care răpește orice urmă de curaj, a zis deodată suedezul de parcă îmi citea firul gândurilor. — Că de nu, ar fi ceva ce ține de imaginație. Dar pagaia, canoele, mâncarea dispărută...

— Nu le-am explicat eu pe toate? l-am întrerupt eu pe un ton brusc.

— Ba da, a replicat el sec, așa ai făcut.

A făcut și alte remarci, ca de obicei, despre ceea ce numea „hotărârea fermă de a găsi o victimă"; dar, acum că pusesem ordine în gândurile mele, mi-am dat seama că era pur și simplu strigătul sufletului său înspăimântat în fața certitudinii că era atacat într-o parte vitală a ființei și că într-un fel sau altul va fi capturat sau distrus. Situația reclama un curaj și o stăpânire de sine de care niciunul din noi nu era în stare. Niciodată nu mai fusesem atât de conștient de prezența a două persoane înlăuntrul meu – una care explica totul și cealaltă care râdea de asemenea explicații prostești, deși era teribil de înfricoșată.

Între timp, în acea noapte de catran, focul se stingea, iar stiva de

lemne se micșora. Niciunul dintre noi nu se dusese să realimenteze stocul, astfel încât tenebrele ne împresurau. La câțiva pași dincolo de cercul trasat de lumina focului întunericul era beznă. Când și când, o suflare stingheră de vânt făcea să tremure sălciile dimprejurul nostru, dar în afara acestui sunet nu prea bine-venit domnea o liniște adâncă și deprimantă, întreruptă doar de bolboroseala râului și de zumzăitul din aerul de deasupra.

Cred că amândoi duceam dorul tovărășiei urlătoare a vânturilor.

Într-un târziu, la un moment când o suflare se prelungise într-atât, încât părea că vântul se va ridica din nou, am atins punctul meu de saturație, punctul în care simțeam nevoia absolută a unei alinări într-o conversație sinceră; în caz contrar, aș fi cedat vreunei extravaganțe isterice care ar fi avut efecte cu mult mai rele asupra amândurora. Am ațâțat focul și m-am întors brusc spre companionul meu. Și-a înălțat privirile cu o tresărire.

— Nu mă mai pot ascunde, i-am zis; nu-mi place locul ăsta, nici întunericul, nici zgomotele și nici senzațiile oribile pe care le stârnește în mine. E ceva aici care mă înspăimântă. Sunt îngrozit de moarte, ăsta-i purul adevăr. Dacă celălalt mal ar fi... diferit, jur că mi-ar veni să înot până acolo!

Suedezul păli vizibil sub bronzul intens căpătat de la soare și vânt. S-a uitat la mine țintă și a răspuns liniștit, dar glasul îi trăda profunda agitație disimulată de calmul său nefiresc. În orice caz, la momentul respectiv, el era cel mai puternic dintre noi doi. Între altele, era mai flegmatic.

— Nu e o situație fizică din care putem scăpa prin fugă, a replicat pe tonul unui doctor care diagnostichează o maladie gravă; trebuie să stăm liniștiți și să așteptăm. În jurul nostru sunt forțe care ar putea ucide o turmă de elefanți într-o secundă, cu aceeași ușurință cu care tu sau eu am strivi o muscă. Singura noastră șansă este să rămânem perfect liniștiți. Poate însăși neînsemnătatea noastră ne va salva.

Pe fața mea se citeau o duzină de întrebări, dar îmi lipseau cuvintele. Era ca și cum auzeam descrierea precisă a unei boli ale cărei simptome mă dăduseră peste cap.

— Vreau să spun că până acum, deși sunt conștienți de prezenta noastră perturbatoare, nu ne-au *găsit* – nu ne-au „localizat," cum ar spune americanii, a adăugat el. — Orbecăie ca un om care caută o scurgere de gaz. Vâsla și canoele și proviziile dovedesc asta. Cred că

ne *simt*, dar nu ne pot vedea cu adevărat. Trebuie să ne stăpânim mintea – pentru că ne simt gândurile. E musai să ne controlăm gândurile sau s-a zis cu noi.

— O să murim, vrei să zici? m-am bâlbâit eu înghețat de groaza unei asemenea posibilități.

— Mai rău... cu mult mai rău, a zis. — Moartea, după cum se crede de obicei, înseamnă ori anihilarea ori eliberarea de limitările simțurilor noastre, dar nu implică nicio schimbare a esenței. Nu te transformi subit, doar pentru că trupul tău nu mai e. În schimb, aici avem de-a face cu o alterare radicală, o schimbare completă, o pierdere oribilă a sinelui prin substituire – cu mult mai groaznică decât moartea și-i cu totul altceva decât o anihilare. S-a întâmplat să campăm într-un loc unde tărâmul lor îl atinge pe al nostru, unde vălul care ne separă s-a subțiat – ce oroare! folosea chiar fraza mea, propriile mele cuvinte – și de aceea sunt conștienți de prezența noastră în imediata lor apropiere.

— Dar *cine* sunt? am întrebat.

Uitasem de cum se clătinau sălciile în absența vântului, de murmurul de deasupra capului, uitasem de toate cu excepția faptului că așteptam un răspuns de care mi-era mai groază decât aș fi fost în măsură să explic.

Pentru a răspunde, suedezul și-a coborât glasul și s-a aplecat puțin mai aproape de foc; o indefinibilă schimbare de pe fața lui m-a făcut să-i evit privirea și să-mi țin ochii în jos.

— Întreaga mea viață, a zis, am avut conștiința bizară, dar vie că există o altă regiune – într-un sens, nu prea îndepărtată de lumea noastră, deși de-o esență cu totul diferită – unde se petrec neîncetat lucruri excepționale, unde entități imense și teribile se agită, urmărind realizarea unor scopuri grandioase pe lângă care chestiunile umane, ascensiunea și decăderea națiunilor, destinele imperiilor, soarta armatelor și a continentelor, nu-s altceva decât praf; scopuri grandioase, vreau să zic, care au de-a face direct cu sufletul și nu cu simplele manifestări ale sufletului...

— Cred că ar trebui..., am început eu încercând să-l opresc, pentru că îmi părea că sunt față în față cu un nebun. Dar m-a asaltat numaidecât cu un torent de vorbe care *trebuia* să-și urmeze cursul.

— Tu crezi, a spus, că-i vorba de spiritul elementelor, și eu am crezut că sunt poate zeii de odinioară. Dar îți zic acum că nu-s *nici*

una, nici alta. Acestea ar fi entități pe care le-am putea înțelege, căci ar avea o relație cu oamenii, depind de ei pentru adorație și sacrificii, în vreme ce aceste ființe care sunt în jurul nostru acum nu au nimic de-a face cu omenirea și e doar o întâmplare că spațiul lor intră în contact cu al nostru exact în acest loc.

Teoria, pe care cuvintele sale o făceau cumva atât de convingătoare pe când le ascultam în bezna silențioasă a acelei insule singuratice, m-a cutremurat cu totul. Nu mai reușeam să-mi controlez mișcările.

— Și ce propui? am reînceput eu.

— Un sacrificiu, o victimă care ne-ar salva, le-ar distrage poate atenția până izbutim să scăpăm, a continuat el, așa cum lupii se opresc să devoreze câinii și lasă sania s-o ia din loc. Dar... momentan nu văd nicio posibilitate să găsim o altă victimă.

Îl priveam stupefiat. Sclipirea din ochii lui era cumplită. Apoi a grăit.

— Sunt sălciile, bineînțeles. Sălciile îi *maschează* pe ceilalți, dar ceilalți bâjbâie după noi. Dacă permitem minții noastră să ne trădeze teama, suntem pierduți, pierduți cu totul. Se uitase la mine cu o expresie atât de calmă, atât de hotărâtă, atât de sinceră, încât nu mă mai îndoiam de sănătatea lui mintală. Era la fel de teafăr ca oricine altcineva. — Dacă reușim să rezistăm peste noapte, a adăugat, am putea pleca pe lumină neobservați, sau mai degrabă, *nedescoperiți*.

— Dar chiar crezi că un sacrificiu...

Pe când vorbeam, vibrația ca de gong se apropiase foarte mult deasupra capetelor noastre, dar teroarea de pe chipul prietenului meu fusese cea care mi-a astupat gura.

— Pst, a șoptit el ridicând o mână. Nu îi pomeni mai mult decât îi necesar. Nu le spune *pe nume*. Să-i numești înseamnă să revelezi; e inevitabil un indiciu și singura noastră speranță e să-i ignorăm, ca și ei să ne ignore pe noi.

— Chiar și-n gânduri?

Era extraordinar de agitat.

— Mai ales în gânduri. Gândurile noastre creează spirale în lumea lor. Pe cât posibil trebuie să-i ținem *departe de mintea noastră* cu orice preț.

Am scormonit focul ca să împiedic întunecimea să pună stăpânire pe noi. Niciodată nu tânjisem după soare așa cum tânjeam atunci în bezna groaznică din noaptea aceea de vară.

— Ai rămas treaz toată noaptea trecută? m-a întrebat pe neașteptate.

— Am cam dormit rău după ce s-a înnoptat, am răspuns evaziv încercând să-i urmez instrucțiunile, intuind că erau adevărate, dar evident vântul...

— Știu. Dar vântul nu explică toate aceste zgomote.

— Deci și tu ai auzit?

— Pașii mici care se multiplicau, da, i-am auzit, a zis și a adăugat după o ezitare de-o clipă, și celălalt sunet...

— Te referi la cel de deasupra cortului și la presiunea asupra noastră a ceva enorm, gigantic?

A încuviințat cu înțeles.

— Era ca începutul unei sufocări interioare? am spus.

— În parte, da. Îmi părea că greutatea atmosferei se schimbase, - crescuse enorm și era cât pe ce să ne strivească.

— Și de asta, am continuat, hotărât să discut totul deschis arătând în sus unde zgomotul ca de gong se făcea auzit neîncetat, creștea și cobora asemeni vântului. — Ce-mi spui?

— E sunetul lor, a murmurat el serios. — E zgomotul din lumea lor, murmurul din tărâmul lor. Aici linia despărțitoare e atât de subțire, încât sunetul trece dincoace. Și, dacă asculți cu atenție, o să-ți dai seama că nu vine de sus, ci mai degrabă din jurul nostru. E în sălcii. Sălciile însele murmură, fiindcă aici sălcii au fost făcute un simbol al forțelor pornite contra noastră.

Nu înțelegeam prea bine ce dorea să spună, însă gândurile și ideile noastre erau fără umbră de îndoială identice. Ce constata el constatam și eu, doar că îmi lipsea capacitatea lui de analiză. Îmi stătea pe limbă să-i spun până la urmă de halucinația figurilor care se înălțau și de tufele în mișcare, când și-a apropiat brusc fața de a mea, pe deasupra focului, și a început să șușotească pe un ton serios. M-a uluit prin calmul și dârzenia lui, prin controlul său aparent asupra situației. Un

bărbat pe care ani la rând îl considerasem lipsit de imaginație și greoi!

— Ia și ascultă, a zis. — Unicul lucru care ne rămâne de făcut e să ne comportăm ca și cum nu s-a întâmplat nimic, să ne vedem de obiceiurile noastre, să ne ducem la somn și așa mai departe; să ne prefacem că nu simțim nimic și nu observăm nimic. E o chestiune cu totul mintală și cu cât ne gândim mai puțin la ei, cu atât avem mai multe șanse de a scăpa. Și mai presus de orice, *nu gândi*, căci ceea ce gândești se întâmplă!

— Bine, abia de-am izbutit să răspund simțind că rămân fără suflu dinaintea stranietății acelor cuvinte; — bine, am să încerc, dar mai întâi spune-mi un lucru. Ce crezi de toate acele cavități din terenul din jurul nostru, de pâlniile acelea de nisip?

— Nu! a strigat uitând să șoptească din pricina agitație. — Nu îndrăznesc, pur și simplu nu mă simt în stare să-mi exprim gândul în cuvinte. Dacă tu n-ai ghicit, mă bucur pentru tine. Nu încerca să o faci. *Ei* mi l-au sădit în minte. Încercă din răspunderi să-i împiedici, ca să nu pățești și tu la fel.

Glasul lui redevenise o șoaptă înainte de a isprăvi, și n-am insistat să-mi dea lămuriri. Eram deja îngrozit la culme și de-abia mai rezistam. Conversația se terminase și ne-am apucat de fumat pipele pe mutește.

Atunci s-a întâmplat ceva, aparent fără importanță, după cum se petrece îndeobște într-o stare de tensiune nervoasă extremă, iar acest fapt derizoriu mi-a dat pentru scurtă vreme un punct de vedere total diferit. Pur întâmplător mi-a căzut privirea pe un papuc de-al meu – de felul celor pe care le foloseam în canoe – și zărind gaura de la degetul mare mi-a venit în minte magazinul din Londra de unde îi cumpărase, dificultatea avută de vânzător în a găsi unii pe măsură, și alte detalii din această activitate neinteresantă, dar practică. Deodată, în aceeași ordine de idei, s-au succedat imaginile benefice ale lumii moderne și sceptice în mijlocul căreia mă simțeam acasă. M-am gândit la *roast beef*[6] și la *ale*,[7] la automobile, la polițiști, la orchestre de alămuri și la o mulțime de alte lucruri care întruchipau sufletul a ceea ce este obișnuit și pragmatic. Efectul fusese imediat și uimitor chiar și pentru mine. La nivel psihologic, bănuiesc, era pur și simplu o reacție bruscă și violentă la încordarea de a trăi într-o atmosferă pătrunsă de lucruri care unei conștiințe normale i s-ar părea imposibile și incredibile. Dar, oricare ar fi cauza, a îndepărtat momentan vraja de pe inima mea și m-a lăsat preț de un minut să mă simt liber și netemător. M-am uitat în sus spre prietenul din fața mea.

— Păgân bătrân și afurisit! am strigat râzându-i în nas. — Idiot plin de imaginație! Idolatru superstițios! Tu...

Am amuțit în mijlocul frazei, cuprins iar de vechea teroare. Am încercat să înăbuș sunetul glasului meu ca pe un sacrilegiu. Suedezul a auzit firește și el acel strigăt straniu deasupra noastră în întuneric, dislocarea subită a aerul de parcă ceva se apropiase.

Prietenul meu devenise sub bronzul său palid-cenușiu. A sărit drept în picioare dinaintea focului, țeapăn ca o scândură, și mă fixa.

— După așa ceva, a zis el într-un fel de frenezie neajutorată, — trebuie să plecăm! Nu mai putem sta; trebuie să ridicăm tabăra chiar în clipa asta și să coborâm fluviul.

Ceea ce vorbea era destul de nebunesc, iar cuvintele lui, vedeam bine, erau dictate de o teroare abjectă – teroarea căreia îi rezistase atât de mult, dar care îl înșfăcase în cele din urmă.

— Pe întuneric? am exclamat tremurând eu însumi de spaimă după izbucnirea mea isterică, înțelegând totuși situația noastră mai bine decât el. — E nebunie curată! Râul e umflat și nu avem decât o vâslă. În plus, n-am face decât să ne afundăm în tărâmul lor! Pe următoarele șaptezeci și cinci de kilometri nu sunt altceva decât sălcii, sălcii și iar sălcii!

S-a așezat din nou pe punctul de a leșina. Pe neașteptate, din pricina unor schimbări caleidoscopice îndrăgite de natură, pozițiile noastre se inversaseră și controlul forțelor noastre a trecut în mâinile mele. Mintea lui ajunsese la o limită și începea să cedeze.

— Ce naiba te-a apucat să faci așa ceva? a șoptit el cu vocea și chipul marcate de o expresie de teroare veritabilă.

Am ocolit focul pentru a ajunge de partea lui. I-am strâns mâinile într-ale mele și am îngenunchiat să-l privesc drept în ochii lui înfricoșați.

— Să mai ațâțăm o dată focul, am spus eu ferm, — și apoi să ne culcăm. În zori pornim cu toată viteza înspre Komorn. Acum, încearcă să-ți revii și adu-ți aminte de propriul tău sfat: *nu te gândi la frică!*

N-a mai zis nimic și am văzut că era de acord și dispus să asculte. Într-o oarecare măsură, era o ușurare să ne ridicăm și să dăm o raită prin întuneric în căutare de lemne. Rămâneam apropiați, aproape ne atingeam pe când scotoceam prin tufișuri și de-a lungul malului.

Murmurul de deasupra nu încetase deloc, dar îmi părea că se auzea mai tare, pe măsură ce ne îndepărtam de foc. Ne treceau toți fiorii!

Scotoceam în mijlocul unui desiș de sălcii în care se agățaseră niște lemne plutitoare de la o inundație precedentă, când m-am simțit înhățat cu atâta forță, încât era cât pe ce să cad în nisip. Era suedezul. Se prăbușise peste mine și se încleștase de brațul meu pentru a se sprijini. Îi auzeam respirația întretăiată.

— Pe sufletul meu! Uită-te!, a șoptit și pentru prima dată în viața mea am înțeles ce înseamnă să auzi lacrimi de teroare în glasul unui om. Arăta înspre foc, la cincisprezece metri depărtare. Am urmat direcția degetului său și jur că inima îmi era cât pe ce să se oprească.

Acolo, dinaintea luminii mocnite a focului, *ceva se mișca.*

Îl vedeam cețos ca printr-un văl de muselină care atârna dinaintea ochilor mei aidoma unei cortine de fundal de la teatru. Nu era nici siluetă umană, nici animal. Îmi inspira strania impresie că e la fel de mare ca mai multe animale reunite la un loc, cum ar fi caii, doi sau trei, care se mișcă încet. Suedezul a ajuns la un rezultat similar, dar l-a exprimat diferit; pentru el avea forma și dimensiunea unui pâlc de sălcii, rotunjit la vârf și aflat în mișcare continuă pe toate suprafața sa – „se încolăcește în jurul său asemeni fumului," a zis el mai târziu.

— L-am văzut coborând printre tufișuri, a suspinat el. — Uită-te, Dumnezeule! Vine încoace! Oh, oh! – a șuierat el un țipăt ca de fluier. — *Ne-au găsit.*

Am aruncat o privire terifiată și abia de-am zărit forma umbrită ce avansa spre noi balansându-se, că apoi m-am prăbușit pe spate cu un trosnet printre crengi. Acestea firește au cedat sub greutatea mea, astfel încât atât suedezul, cât și eu am căzut claie peste grămadă în nisip. Abia de-mi dădeam seama ce se întâmplă. Eram conștient doar de frica rece ca gheața care mă învăluia, îmi smulgea nervii din învelișul lor de carne, îi răsucea pe toate părțile și-i făcea să vibreze. Ochii îmi erau strâns închiși; ceva îmi sugruma gâtlejul; sentimentul că mi se lărgește conștiința, că se extinde în spațiu a fost iute înlocuită de senzația că mă pierd cu totul și că sunt pe cale să mor.

M-a zdruncinat un spasm ascuțit de durere și mi-am dat seama că suedezul mă strângea atât de tare, încât mă durea îngrozitor. Mă ținea astfel de când se agățase de mine în cădere.

Dar tocmai durerea fusese cea care mă salvase, a declarat el după aceea; m-a făcut *să uit de ei* și să mă gândesc la altceva în chiar clipa

când erau să mă găsească. Durerea îmi ascunsese mintea exact în momentul descoperii și chiar când era timpul să scap de asaltul lor teribil. El însuși, a zis, a leșinat chiar în acea clipă și astfel s-a salvat.

Știu doar că după ceva timp, mi-e imposibil să afirm dacă mult sau puțin, m-am regăsit cățărându-mă peste rețeaua alunecoasă de crengi din sălcii și l-am văzut dinainte pe companionul meu întinzând o mână să mă ajute. Îl priveam confuz și îmi frecam brațul pe care mi-l răsucise. Dintr-un motiv sau altul, nu-mi venea să zic nimic.

— Mi-am pierdut cunoștința un moment sau două, l-am auzit spunând. — Asta m-a salvat. Am încetat să mă gândesc la ei.

— Aproape că mi-ai rupt brațul, am zis dând glas singurului meu gând lucid din acea clipă. Mă apucase o stare de amorțeală.

— Asta te-a salvat pe tine! a replicat. — Noi doi împreună am reușit să-i mânăm pe o pistă falsă. Zumzetul a încetat. S-a dus... pentru moment, cel puțin!

Am izbucnit din nou într-un râset isteric și de data asta prietenul meu s-a molipsit și el – ne-am cutremurat amândoi de un râs sănătos care a adus cu sine și un sentiment de ușurare. Ne-am înapoiat la foc în care am azvârlit lemne astfel încât ardea din nou cu flacără. Atunci am zărit că se prăbușise cortul și zăcea la pământ într-o grămadă încâlcită.

L-am remontat și făcând asta ne-am împiedicat de mai multe ori, fiindcă ne intrau picioarele în nisip.

— Sunt pâlniile alea de nisip, a exclamat suedezul când cortul se ridica din nou, iar focul lumina terenul pe mai mulți metri în jurul nostru. — Și uite-te cât sunt de mari!

De jur împrejurul cortului și al focului unde văzusem umbrele mișunând se aflau în nisip scobituri adânci în formă de pâlnii, identice cu cele pe care le găsisem deja pretutindeni pe insulă, doar că erau mai mari și mai adânci, precis conturate și în unele locuri destul de largi cât să-mi încapă întreg piciorul până sus.

Niciunul dintre noi n-a scos niciun cuvânt. Amândoi știam că somnul era cel mai sigur lucru pe care îl puteam face și drept urmare ne-am dus să ne culcăm fără alte întârzieri după ce mai întâi am azvârlit nisip peste foc și am luat cu noi în cort sacul de provizii și vâsla. Canoele însuși fusese astfel proptit de cort, încât să-l atingem cu picioarele, iar cea mai mică mișcare ne-ar fi trezit.

Tot în eventualitatea unei urgențe, ne-am culcat îmbrăcați, pregătiți să o luăm din loc în orice clipă.

V

Intenția mea fermă era să rămân treaz toată noaptea și să veghez, dar epuizarea mea nervoasă și fizică a decretat altceva, i-ar somnul s-a lăsat peste mine cu vălul binefăcător al uitării. Faptul că și companionul meu dormea i-a grăbit venirea. La început, el se foia și se tot ridica în capul oaselor întrebându-mă dacă am auzit asta sau am auzit aia. Se vânzolea pe salteaua din plută și zicea că se mișcă cortul și că fluviul acoperea insula, dar de fiecare dată când ieșeam să mă uit mă întorceam să raportez că totul e bine, iar, într-un târziu, s-a calmat și a rămas întins. Încet-încet respirația lui a devenit regulată și am auzit zgomotul inconfundabil al sforăitului – prima și singura dată din viața mea când sforăitul a avut un efect prielnic și liniștitor.

Îmi amintesc că acesta a fost ultimul meu gând înainte să ațipesc.

M-am deșteptat, fiindcă îmi venea greu să respir și am descoperit că aveam cuvertura pe față. Dar mă mai apăsa ceva, iar primul meu gând a fost că tovarășul meu s-a rostogolit în somn peste mine. L-am strigat și m-am ridicat în șezut și în aceeași clipă mi-am dat seama că cortul era *încercuit*. Zgomotul pașilor nenumărați se auzea iar cu claritate din exterior și umplea noaptea de groază.

L-am strigat din nou, de data asta mai tare. Nu a răspuns, dar nici nu-i mai auzeam sforăitul și am remarcat că clapa cortului era coborâtă. Acesta fusese păcatul de neiertat. M-am târât prin întuneric să o închid bine și atunci am realizat întâia oară că suedezul nu era acolo. Plecase.

M-am repezit afară ca un nebun, pradă unei agitații înspăimântătoare, și în momentul în care am ieșit, am plonjat într-un soi de torent de zumzete care mă încercuiau și năvăleau din toate zările concomitent. Era același bâzâit familiar – dar o luase razna! Ca și cum un roi de albine mari și invizibile ar fi forfotit în aerul din jurul meu. Sunetul părea să îngroașe chiar și atmosfera și simțeam că plămânii mei respiră cu dificultate.

Dar prietenul meu era în primejdie și nu-mi puteam permite nicio ezitare.

Se crăpa de ziuă și dinspre dunga subțire și clară a orizontului se răspândea peste nori o lumină difuză, alburie. Vântul nu adia deloc. Reușeam cu greu să deslușesc tufele și dincolo fluviul și peticele pale de nisip. În agitația mea, alergam frenetic de colo-colo prin toată

insula, strigându-l pe nume, și țipam cât mă țineau bojocii primele cuvinte care-mi treceau prin minte. Dar sălciile îmi sufocau glasul, iar zumzetul mi-l înăbușea, astfel că sunetul nu răzbătea mai departe de câțiva metri. M-am afundat printre desișuri, m-am avântat cu capul înainte, m-am împiedicat de rădăcini și m-am zgâriat la față și astfel mi-am croit drum printre crengile care barau calea.

Apoi, aproape fără să mă aștept, am ajuns la extremitatea insulei și am zărit o siluetă întunecată care se profila între apă și cer. Era suedezul. Și deja avea un picior în fluviu! Încă o clipă și s-ar fi scufundat.

Am tăbărât asupra lui, l-am prins de mijloc cu brațele și l-am tras înspre mal cu toate puterile mele. Bineînțeles că a opus o rezistență furioasă, scoțând întruna un sunet întocmai ca bâzâitul acela afurisit și proferând în mânia lui fraze stranii cum ar fi „mă duc *înăuntru* la ei," și „iau calea apei și a vântului," și Dumnezeu știe câte alte lucruri pe care în zadar m-am străduit apoi să mi le amintesc, dar care mă îmbolnăviseră de groază și uimire pe când le ascultam. Dar în cele din urmă am izbutit să-l aduc în siguranța relativă a cortului și gâfâind și înjurând l-am trântit pe saltea unde l-am ținut strâns până i-a trecut criza.

Cred că repeziciunea cu care a trecut totul și el s-a calmat, suprapunându-se cu încetarea la fel de abruptă a zumzetului și a tropăitului de afară – reprezintă poate lucrul cel mai straniu din tot ce ni s-a întâmplat. Pentru că tocmai își deschisese ochii și își întorsese către mine chipul obosit pe care se răsfrângea lumina palidă a zorilor prin deschizătura cortului, când a spus, cu același ton ca un copil înspăimântat:

— Viața, bătrâne... îți datorez viața. Dar acum s-a terminat totul. Au găsit o altă victimă în locul nostru!

Apoi a recăzut pe cuverturile lui și a adormit literalmente sub ochii mei. S-a cufundat pur și simplu în somn și a început să sforăie iar senin ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic și nu ar fi încercat să-și ofere propria viață drept sacrificiu înecându-se. Iar când soarele l-a trezit trei ore mai târziu – ore de veghe neîncetată în ce mă privește – mi-am dat seama cât se poate de clar că nu își amintește absolut nimic despre ceea ce încercase să facă și am considerat mai înțelept să păstrez tăcerea și să nu pun întrebări periculoase.

După cum am spus, s-a trezit firesc și ușor pe când soarele era în înaltul cerului fierbinte și fără vânt și s-a ridicat de îndată și s-a apucat

să pregătească focul pentru micul dejun. S-a dus să se scalde și eu îl urmăream anxios, dar nu a încercat să plonjeze, ci doar și-a scufundat capul și a făcut câteva remarci despre răceala extremă a apei.

— În sfârșit, râul a început să scadă, a zis, și asta mă bucură.

— Chiar și bâzâitul s-a oprit, am spus.

Și-a ridicat ochii spre mine liniștit cu expresia lui dintotdeauna. În mod evident își amintea de toate cele petrecute în afară de propria lui tentativă de sinucidere.

— Totul s-a oprit, a grăit, fiindcă...

A ezitat. Dar știam că-i stăruie în minte ce spusese înainte să leșine, iar eu eram hotărât să aflu urmarea.

— Fiindcă „au găsit o altă victimă”?, am întrebat eu scoțând un mic râset forțat.

— Întocmai! a răspuns. — Întocmai! Sunt sigur de asta ca și cum... ca și cum... vreau să spun că mă simt din nou în siguranță, a încheiat el.

S-a uitat în jurul lui cu curiozitate. Lumina soarelui își concentra căldura pe câteva petice de nisip. Nu era nicio adiere de vânt. Sălciile erau nemișcate. S-a ridicat încet în picioare.

— Vino, a spus; cred că dacă o căutăm, o vom găsi.

A început să alerge și eu l-am urmat. Se ținea de-a lungul malului, împingea cu un băț nisipul fin, cavitățile și bălțile, iar eu îi călcam pe urme.

— Ah, a exclamat brusc, ah!

Ceva din tonul vocii sale a readus la viață senzația de groază din ultimele douăzeci și patru de ore și m-am grăbit să mă alătur lui. Indica cu bățul înspre un obiect mare, negru care zăcea pe jumătate în apă și pe jumătate în nisip. Părea să fie prins de niște rădăcini răsucite de salcie, astfel încât nu putea fi dus de curenți. Cu câteva ore în urmă locul acela trebuie să fi fost sub apă.

— Uite, a spus cu voce joasă, victima care ne-a făcut posibilă scăparea!

Și când m-am uitat peste umărul său am văzut că bățul lui se

îndrepta spre corpul unui bărbat. L-a întors. Era cadavrul unui țăran, cu fața ascunsă în nisip. Era clar că se înecase doar cu câteva ore în urmă, iar trupul fusese adus pe insulă cam la ceasul răsăritului – *exact în momentul în care i-a trecut criza.*

— Știi, ar trebui să-i oferim o înmormântare decentă.

— Așa cred și eu, am replicat. Nu puteam face altceva decât să mă înfior, căci înfățișarea sărmanului om înecat îmi îngheța sângele în vene.

Suedezul m-a privit tăios cu o expresie indescifrabilă pe chip, și a început să coboare panta țărmului. L-am urmat mai liniștit. Curentul, observasem, smulsese o mare parte din hainele de pe cadavru, astfel încât gâtul și o porțiune a pieptului erau dezgolite.

La jumătatea drumului, companionul meu s-a oprit brusc și a ridicat o mână drept semn de alarmă; dar ori că îmi alunecase picior, ori că aveam prea mult elan pentru a mă opri iute, am dat peste el și l-am împins să facă un soi de salt ca să nu cadă. Ne-am rostogolit împreună pe nisipul tare și ne-am afundat cu picioarele în apă. Și, înainte să putem face ceva, ne-am izbit destul de tare în cadavru.

Suedezul a lansat un țipăt ascuțit. Iar eu am sărit în spate de parcă fusesem împușcat.

În momentul în care am atins corpul de pe suprafața lui s-a desprins un zumzet sonor – sunetul a mai multor zumzete – care asemeni unui roi de creaturi înaripate a trecut huruind în aer pe deasupra noastră și a dispărut în înaltul cerului, răsunând tot mai slab, până a dispărut în depărtări. Era ca și cum am fi deranjat munca unor creaturi vii, dar cu toate astea invizibile.

Companionul meu s-a agățat de mine și cred că și eu de el, dar înainte ca vreunul dintre noi să aibă timpul de a se reculege din șocul neașteptat, am observat că o mișcare a curentului întorsese cadavrul și îl eliberase din strânsoarea rădăcinilor de sălcii. O clipă mai târziu era cu totul răsucit, cu chipul mort holbat înspre cer. Se afla la marginea curentului principal. Într-un moment urma să fie luat de valuri.

Suedezul s-a precipitat să-l rețină, a strigat iar ceva ce n-am auzit despre o „înmormântare decentă” – și apoi s-a prăbușit în genunchi pe nisip și și-a acoperit ochii cu mâinile. Imediat am ajuns lângă el.

Am văzut ce văzuse și el.

Căci, cum corpul se rotea în curent, fața și pieptul dezgolit au fost învârtite înspre noi și ne-a expus clar vederii cum pielea și carnea fuseseră marcate cu mici adâncituri, precis conturate, și cu totul similare ca formă cu pâlniile de nisip pe care le descoperiserăm pe toată întinderea insulei.

— Semnul lor! l-am auzit pe companionul meu mormăind în barbă. — Semnul lor oribil!

Și când mi-am mutat privirea de pe chipul său îngrozit înspre râu, curentul își făcuse deja treaba, iar corpul fusese purtat în mijlocul apelor, deja prea departe de noi și aproape pierdut din vedere, și se învârtea iar și iar printre valuri ca o vidră.

CUPRINS

I 2

II 12

III 14

IV 16

V 33

[1] Denumirea în limba germană a orașului Bratislava, la momentul respectiv parte a Imperiului Austro-Ungar

[2] Denumirea în limba germană a râului Morava

[3] În unele ediții apare intercalat acest pasaj.

[4] Denumirea germană a orașului maghiar Komárno

[5] Denumirea germană a orașului maghiar Esztergom, în română denumit pe vremuri Strigoniu

[6] Carne de vită la cuptor

[7] Bere slabă englezească de obicei din malț